«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік қоғамы Директорлар кеңесінің 2025 жылғы 31 шілдедегі (№17/25 хаттама) шешімімен бекітілген

«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік қоғамының 2024-2033 жылдарға арналған даму стратегиясы

Астана қ., 2025 жыл

Мазмұны

Кіріспе.....3
1. Ағымдағы жағдайды талдау.....4
1.1. Сыртқы ортаны талдау.....4
1.1.1. Макроэкономикалық талдау.....4
1.1.2. Жаһандық жеке капитал нарығы.....8
1.1.3. Орталық Азия нарығына шолу.....14
1.2. Ішкі ортаны талдау.....18
1.2.1. Операциялық қызмет.....18
1.2.2. Қаржы-экономикалық қызмет.....20
1.2.3. Корпоративтік басқару.....22
1.2.4. Тәуекелдерді басқару жүйесі.....23
1.2.5. ESG принциптерін енгізу.....23
1.3. QIC қызметін аналогтық компаниялармен салыстырмалы талдау.....25
1.4. «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ мемлекеттік экономикалық саясатының және даму жоспарының негізгі бағыттары.....27
1.5. SWOT-талдау.....28
2. QIC миссиясы және пайымы.....30
3. QIC стратегиялық даму бағыттары, мақсаттары мен міндеттері.....30
3.1. «Қазақстандағы тікелей инвестициялар экожүйесін дамыту» 1-стратегиялық бағыты 31
3.2. «Орталық Азиядағы баламалы активтер нарығын дамыту» 2- стратегиялық бағыты 34
3.3. 3 «Активтерді жаһандық стратегиялық бөлу» стратегиялық бағыты.....37
4. Күтілетін нәтижелер.....41
5. Қосымшалар.....43
№1 қосымша. Пайдаланылған дереккөздердің тізімі.....43
№2 қосымша. Глоссарий.....44
№3 қосымша. Аббревиатуралар тізімі.....46
№4 қосымша Диаграммалар тізімі.....48
№5 қосымша Кестелер тізімі.....49

Кіріспе

«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – QIC, Корпорация) – ұлттық экономиканың орнықты дамуына жәрдемдесу үшін құрылған тікелей инвестициялар қорларының қоры.

2007 жылы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауында тікелей инвестициялар қорларының қорын құру бастамасын көтерді. Осы тапсырманы орындау үшін 2007 жылғы 7 наурызда «Қазына» орнықты даму қоры» АҚ Директорлар кеңесі «Қазына Капитал Менеджмент» АҚ құру туралы шешім қабылдады.

QIC жалғыз акционері – «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ, Холдинг).

Корпорацияның елдік инвестициялық институт, private equity жаһандық нарығының негізгі ойыншысы, қызметінің негізгі бағыты Қазақстан Республикасына шетелдік инвестициялардың түсуіне жәрдемдесу болып табылатын халықаралық инвестициялық қоғамдастық үшін стратегиялық әріптес ретінде позициялануын күшейту мақсатында, сондай ақ Жалғыз акционердің 2022 жылғы 28 желтоқсандағы шешімі негізінде корпорацияның қаржы құралдарының кең спектрін дәлірек көрсету үшін ребрендинг өткізілді, оның барысында 2023 жылғы 10 қаңтарда «Қазына Капитал Менеджмент» акционерлік қоғамы «Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік қоғамы болып қайта тіркелді.

«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік қоғамының 2024-2033 жылдарға арналған қолданыстағы даму стратегиясы онжылдық кезеңге арналған кезекті стратегиялық құжат болып табылады, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ Басқармасының 2018 жылғы 25 қыркүйектегі № 38/18 шешімімен және «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-тың 2024-2033 жылдарға арналған даму жоспарымен бекітілген «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамының еншілес ұйымдарының даму стратегияларын әзірлеу, келісу, бекіту, мониторингтеу және нақтылау жөніндегі қағидаларға сәйкес әзірленді.

Осы Даму стратегиясы «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-тың 2024-2033 жылдарға арналған даму жоспарын өзектендіруге байланысты нақтыланды (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2025 жылғы 28 сәуірдегі № 285 қаулысы).

Осы құжаттың негізінде Қазақстандағы тікелей инвестициялар нарығын дамытудың драйвері және өнеркәсіп салаларын мемлекеттік ынталандыру шараларын іске асыру жөніндегі уәкілетті оператор рөлін іске асыру үшін QIC қызметінің негізгі стратегиялық бағыттары қаланды.

Даму стратегиясы миссияны, көзқарасты, стратегиялық бағыттарды, сондай-ақ 2024-2033 жылдарға арналған қызметтің негізгі көрсеткіштерінің мақсаттарын, міндеттерін және болжамды мәндерін айқындайды.

1. Ағымдағы жағдайды талдау

1.1. Сыртқы ортаны талдау

1.1.1. Макроэкономикалық талдау

Дүниежүзілік банктің мәліметі бойынша, әлемдік [1] ЖІӨ (жалпы ішкі өнім) өсімі 2024 жылы 2,6% құрады, бұл пандемиядан кейінгі үшінші жыл (2022-2023 жылдардағы 3% - дан). 2024 жылы Еуропа мен Орталық Азия (ЕОА) аймағының дамып келе жатқан нарықтары мен дамып келе жатқан экономикасы бар елдердегі экономиканың өсуі 3,6% деңгейінде тұрақтанды[2], бұл сыртқы сұраныстың әлсіздігіне қарамастан тұтынудың жоғарылауы мен нақты табыстың жоғарылауына ықпал етті. Өткен жылдармен салыстырғанда баяулау инфляцияның сақталуына, жеткізілім тізбегінің үзілуіне және ақша-несие саясатының қатаюына байланысты болды.

Әлемдік экономиканың 2027 жылға дейінгі орташа жылдық өсуі бойынша халықаралық валюта қорының болжамы 3% құрайды. Әлемдік экономиканың өсу қарқыны баяулайды және соңғы отыз жылдағы ең төменгі көрсеткіштердің бірі болып табылады, бұл 2009 және 2020 жылдардағы жаһандық рецессиялар кезінде байқалған көрсеткіштерден кейін екінші орында. Сыртқы саудаға, экономиканың әлсіз әртараптандырылуына, қарыздың жоғары деңгейіне және табиғи апаттарға ұшырауына тәуелді мемлекеттер экономикалық күйзелістерге әсіресе осал болып табылады.[3]

2025 жылы өсудің 2,5% - ға дейін айтарлықтай баяулауы күтілуде, бұл сыртқы сұраныстың әлсіреуімен, Ресей экономикасының баяулауымен және аймақтық тұрақсыздықпен байланысты. Дүниежүзілік банктің болжамы бойынша, Қытай мен Үндістан 2025 жылы жаһандық ЖІӨ өсімінің жартысына жуығын қамтамасыз етеді, Қытайда шамамен 4,5%[4] және Үндістанда 6,3% өседі деп күтілуде[5]. Дамыған экономикалардың шамамен 70%-ы сауда кедергілеріне, жоғары пайыздық саясатқа және жаһандық белгісіздікке байланысты 2025 жылы өсу қарқынының төмендеуін бастан кешірді.

Көптеген елдерде қаржылық жағдайлардың қатаңдауы жеке инвестицияларға теріс әсер етуді жалғастырады; бұл ретте негізгі орталық банктердің негізгі пайыздық мөлшерлемені одан әрі көтеру ықтималдығы артады. Елеулі мемлекеттік шығыстарды ескере отырып, бір-бірінен кейінгі дағдарыстар жағдайында бюджеттік мүмкіндіктерді қалпына келтіру және өңірдің көптеген елдерінде өтімділік буферлерін толықтыру үшін бірінші кезектегі міндеттердің бірі бюджеттік шоғырландыру болады.

---

[1] https://thedocs.worldbank.org/en/doc/
[2] https://www.worldbank.org/en/news/
[3] ХВҚ-ның «Әлемдік экономиканы дамыту перспективалары» баяндамасы.
[4] https://www.worldbank.org/en/news/
[5] https://indianexpress.com/article/business/world-bank

1-диаграмма: Қазақстандағы ЖІӨ өсу серпіні, жж.[6]

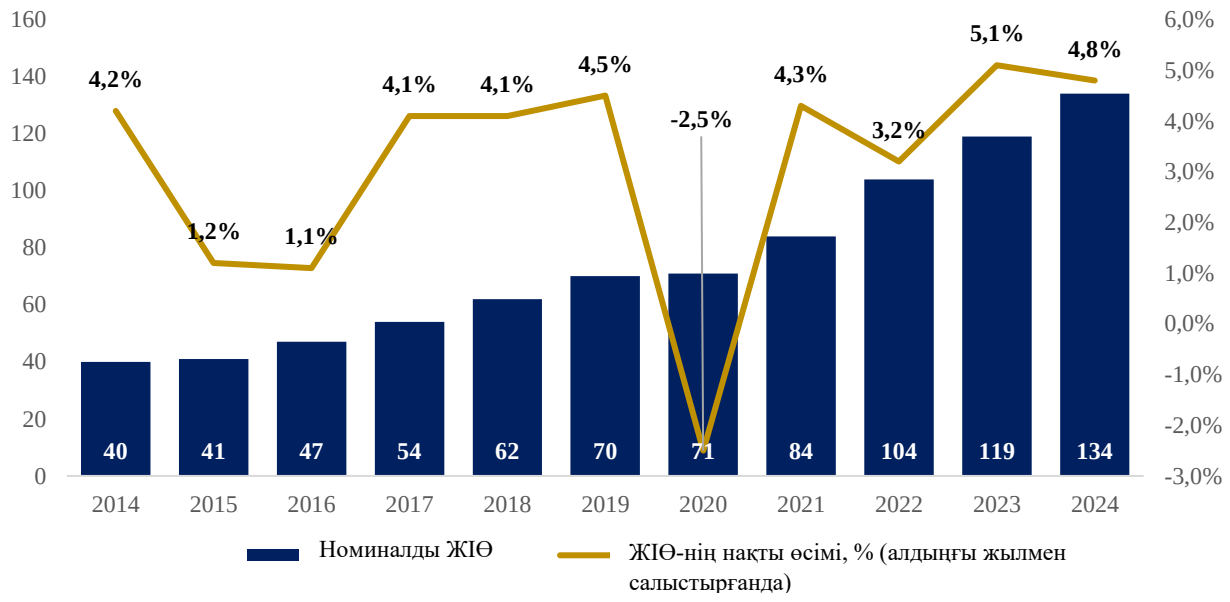

2024 жылы Қазақстанның номиналды ЖІӨ 134 трлн теңгені құрады, ал ЖІӨ – нің нақты өсуі өткен жылмен салыстырғанда 4,8% құрады. 2014 жылдан 2024 жылға дейінгі кезеңде номиналды ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны шамамен 13% құрады (40-тан 134 трлн теңгеге дейін). 2020 жылы экономика COVID-19 пандемиясына және қызмет көрсету, сауда және көлік секторларындағы белсенділіктің төмендеуіне байланысты нақты ЖІӨ-нің 2,5% төмендеуін көрсетті. 2021 жылдан бастап қалпына келтіру басталды: 2023 жылы өсу қарқыны 5,1% - ға жетті, ал 2024 жылы экономика ішкі сұраныс, инвестициялар және құрылыс секторының өсуі есебінен тұрақты серпінді сақтап қалды.

2024 жылы өнеркәсіп Қазақстанның ЖІӨ құрылымында айтарлықтай үлесті алады-25,6% немесе 34,6 трлн теңге. Саланың негізгі құрамдас бөліктері тау – кен өндіру өнеркәсібі болып табылады, оның үлесіне 46,6% (16,15 трлн теңге), ал өңдеу өнеркәсібі-46,7% (16,17 трлн теңге) келеді. Экономиканың басқа да жетекші секторларының ішінде сауда – саттықты атап өту керек, оның үлесі 19,1% (25,8 трлн теңге) және құрылыс-5,8% (7,8 трлн теңге).

2022 жылы бағаның күрт өсуінен кейін 2024-2025 жылдары инфляция біртіндеп төмендеді, бірақ жоғары деңгейде сақталды. 2025 жылы тұтыну бағаларының жылдық индексі 10-12% деңгейінде күтіледі, бұл негізінен азық-түлік пен қызметтердің жоғары бағасына байланысты, бұл қатаң ақша-несие саясатын сақтауды талап етеді. 2026 жылы инфляция 9-11% диапазонында болжанады, ал 2027 жылы орташа қатаң саясатты жалғастыру және бюджеттік ынталандыруды біртіндеп қысқарту шартымен 5,5-7,5% - ға дейін төмендейді.

[6] ҚР Ұлттық статистика бюросы

2-диаграмма: Инфляция, 2014 – 2024 жж[7]

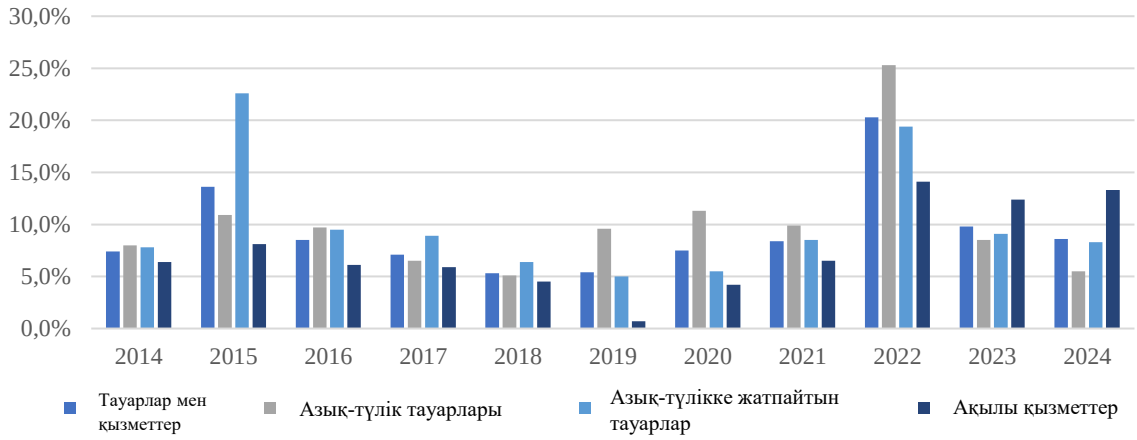

2022 жылы Қазақстандағы инфляция деңгейі онжылдықта ең жоғары деңгейге жетті. Тұтыну бағаларының жалпы индексі (CPI) 20,3% өсті, бұл ретте инфляцияға 25,3% -ке қымбаттаған азық-түлік тауарлары ең көп үлес қосты, азық – түлік емес тауарлар – 19,4%, ал ақылы қызметтер-14,1%. Негізгі себептер геосаяси шиеленістерден, логистикалық тізбектердің үзілуінен және өндірушілердің шығындарының тез өсуінен туындаған сыртқы күйзелістер болды.

2023 жылы инфляциялық қысым төмендей бастады және жыл қорытындысы бойынша жалпы ТИҚ 10,3 % құрады, бұл ретте азық – түлік тауарлары 8,5% – ға, азық-түлік емес тауарлар 9,1% - ға, ал ақылы қызметтер 12,4% - ға қымбаттады. Инфляцияның төмендеуі Ұлттық Банктің қатаң монетарлық саясаты және сыртқы нарықтардағы бағалардың тұрақтануы аясында болды. Дегенмен, қызмет бағасының өсуінің жеделдеуі ел ішіндегі әкімшілік және энергетикалық шығындардың өсуін көрсетеді.

2024 жылы инфляция баяулады. Тауарлар мен қызметтер бағасының жалпы өсуі 8,6% құрады, бұл көрсеткішті Ұлттық Банктің нысаналы дәлізінің жоғарғы шекарасына жақындатты. Азық – түлік тауарлары бір жылда 5,5% – ға, азық-түлік емес тауарлар 8,3% - ға, ақылы қызметтер 13,3% - ға қымбаттады. Бұл ретте қызмет көрсету секторындағы динамика инфляцияның жалпы деңгейінен озып кетті, бұл тарифтерді қайта қарауға және ТКШ, білім беру және денсаулық сақтау секторындағы жалақының өсуіне байланысты.

[7] ҚР Ұлттық статистика бюросы

3-Диаграмма: Қазақстандағы экспорт және импорт динамикасы, 2014-2024 жж.[8]

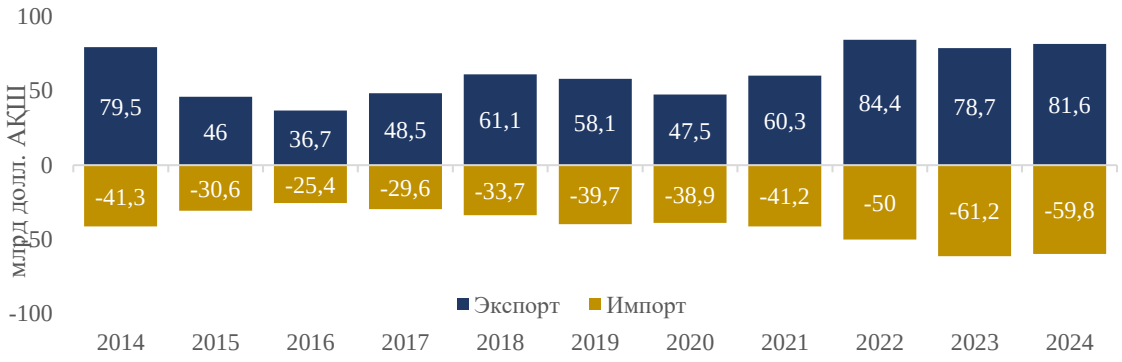

2023 жылы экспорт 6,8% - ға қысқарып, $78,7 млрд құрады, бұл 2022 жылы көтерілгеннен кейін мұнай мен металдардың әлемдік бағасының қалыпқа келуімен байланысты. Импорт, керісінше, өсуді жалғастырып, $61,2 млрд (+22,4%) жетті, бұл ішкі тұтынудың қалпына келуімен, инвестициялық сұраныстың өсуімен және теңгенің нығаюымен түсіндіріледі.

2024 жылы экспорт оң қарқын көрсетіп, қазақстандық шикізатқа тұрақты сұраныс пен Орталық Азия елдері мен Қытайға жеткізілімдерді нығайту есебінен 3,7 % – ға -$81,6 млрд долларға дейін өсті. Импорт көлемі 2,3% - ға төмендеп, $59,8 млрд құрады, бұл инвестициялық сұраныстың бәсеңдеуіне және импорттық тауарларды жергілікті өндірілген өніммен ішінара ауыстыруға ықпал етті.

4-диаграмма: ҚР банк секторының активтерінің, міндеттемелерінің және капиталының динамикасы.[9]

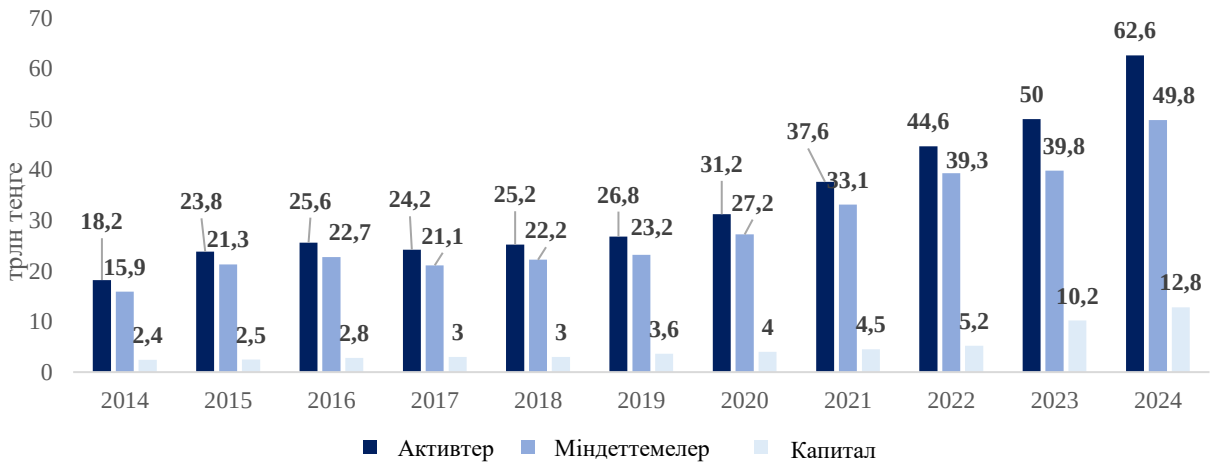

Қазақстан Республикасы банк секторының жиынтық активтері 2024 жылдың аяғында 62,6 трлн теңгені құрады, бұл 2023 жылмен салыстырғанда 25,2% - ға (50 трлн теңге) және 2021 жылмен салыстырғанда 1,7 есе (37,6 трлн теңге) артық. 2014-2024 жылдардағы активтердің серпіні тұрақты өсумен сипатталады, бұл ретте онжылдықтағы жиынтық орташа жылдық өсу қарқыны шамамен 12,6% құрады (2014 жылғы 18,2 трлн теңгеден 2024 жылы 62,6 трлн теңгеге дейін). Банк секторының міндеттемелері 2024 жылдың соңында 49,8

[8] ҚР Ұлттық статистика бюросы
[9] ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі

трлн теңгені құрады, оның ішінде алдын ала бағалаулар бойынша клиенттердің салымдары шамамен 78-80% алады, бұл шамамен 39-40 трлн теңгеге сәйкес келеді. Банктердің капиталдық базасын нығайту жалғасты: жиынтық капитал 12,8 трлн теңгеге дейін ұлғайды, бұл сектор тұрақтылығының өсуін және капиталдың жеткіліктілігіне қойылатын талаптардың күшеюін көрсетеді.

1.1.2. Жаһандық жеке капитал нарығы

Жеке капиталдың жаһандық нарығы (private equity, PE) соңғы жылдардағы макроэкономикалық турбуленттілікке қарамастан, бүкіл әлем бойынша инвесторлар үшін активтердің тұрақты өсуін және стратегиялық маңыздылығын көрсетуді жалғастыруда. Соңғы екі онжылдықтағы пайыздық мөлшерлемелердің күрт өсуінен туындаған 2022 және 2023 жылдардағы жеке капитал нарығы үшін екі қиын жылдан кейін 2024 ақша-несие саясатын жеңілдету циклін бастау арқылы жеңілдік әкелді.

Private Equity International (PEI) 300 рейтингі көрсеткендей, 2025 жылы бес жылдық қаражат көлемі бойынша KKR ($117,9 млрд), содан кейін EQT ($113,3 млрд) және Blackstone ($95,7 млрд) көшбасшы болды.[10]

1-кесте: Соңғы 5 жылдағы тартылған капитал көлемі бойынша ең ірі 10 басқарушы компания (2020–2025жж.)

Орын 2025	Орын 2024	Басқарушы компания	5 жыл ішінде тартылған қаражаттың жалпы көлемі (млн $)	Штаб-пәтер
1	▲ 2	KKR	117 889	Нью-Йорк
2	▲ 3	EQT	113 257	Стокгольм
3	▼ 1	Blackstone	95 721	Нью-Йорк
4	▲ 7	Thoma Bravo	88 181	Чикаго
5	<> 5	TPG	72 584	Сан-Франциско
6	▼ 4	CVC Capital Partners	72 465	Люксембург
7	▲ 10	Hg	72 462	Лондон
8	▲ 13	Hellman & Friedman	50 215	Сан-Франциско
9	▲ 11	Clayton, Dubilier & Rice	49 784	Нью-Йорк
10	▲ 22	Insight Partners	48 163	Нью-Йорк

Дереккөз: Private Equity International 300

2025 жылы PEI 300 жаһандық рейтингіне енген ірі қор менеджерлері тартқан капиталдың жиынтық көлемі рекордтық $3,29 трлн-ға жетті. Алдыңғы жылдардағы жоғары базаға қарамастан, нарық қарапайым болса да, 2024 жылмен салыстырғанда 0,37% оң өсім көрсетті, бұл институционалдық инвесторлардың макроэкономикалық тұрақсыздық жағдайында да жеке капитал сегментіне деген қызығушылығының сақталуын көрсетеді.

[10] https://www.privateequityinternational.com/

Қор қорлары (бұдан әрі – FoF) институционалдық инвесторларға кең басқарушы базаға, географиялық және стратегиялық әртараптандыруға, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға қол жеткізуді қамтамасыз ете отырып, жеке инвестициялар экожүйесінде маңызды рөл атқаруды жалғастыруда.

Геосаяси шиеленістер, санкциялық режимдер және протекционизмнің өсуі инвестициялық шешімдер қабылдауға әсер етеді. 2024-2025 жылдардағы мәмілелердің шамамен 30% саяси тәуекелдер мен реттеуші белгісіздікке байланысты қайта қаралды немесе кейінге қалдырылды. Сонымен бірге реттеушілердің қысымы күшейе түседі: Еуропа мен АҚШ-та ESG ақпаратын жария ету, тәуекелдерді басқару және операциялардың ашықтығын қамтамасыз ету бойынша қосымша талаптар енгізілуде.

Дамушы нарықтарға деген қызығушылық батыс нарықтарының қанықтылығы мен жоғары кірістілік көздеріне деген ұмтылыс аясында артып келеді. Африка, Орталық Азия, Оңтүстік-Шығыс Азия аймақтары ерекше. Алайда, бұл нарықтарға кірудің жоғары кедергілері де жоқ емес: саяси және құқықтық тұрақсыздық, өтімділіктің болмауы және күрделі реттеуші ландшафт. Дегенмен, тұрақтылық пен инфрақұрылымға бағытталған тақырыптық қорлар осы тәуекелдерді басқаруға қабілетті FoF мүмкіндіктерін ашады.

Preqin мәліметтері бойынша, жаһандық PE нарығының басқаруындағы жиынтық активтер (AUM) 2023 жылдың аяғында $5,8 трлн-ға жетті және 2024 жылы өсуді жалғастырды. Күрделі нарықтық жағдайға қарамастан, private equity-ге капитал ағыны инвесторлардың ұзақ мерзімді бағыты мен портфельді әртараптандыруға деген ұмтылысының арқасында сақталады. Бұл ретте “dry powder” көлемі (бөлінбеген капитал) 2024 жылдың ортасындағы жағдай бойынша $418 миллиард долларға дейін төмендеді, бұл қаражатты орналастыру белсенділігінің қалыпты қалпына келуін көрсетеді (McKinsey, Global Private Markets Review, 2024).

Bain&Company ұсынған жаһандық жеке капитал нарығын талдауға сәйкес, тартылған жеке капиталдың көлемі үшінші жыл қатарынан $1,1 трлн долларды құрап, 2023 жылмен салыстырғанда 24% - ға және 2021 жылғы рекордтық деңгейден 40% - ға төмендеді.

Төмендеуден құтылған активтердің жалғыз екі класы инфрақұрылымдық қорлар ($89 млрд, бұл бес жылдық орташа деңгейден 31% - ға төмен) және тікелей несиелеу қорлары ($123 млрд, жылына 3% - ға өсу) болды.

Сатып алу секторы әлі де тартылған капиталдың жалпы көлемінің 38% алады, бірақ 2024 жылы сатып алу қорлары тартқан қаражат көлемі 2023 жылмен салыстырғанда 23% - ға төмендеп, $401 млрд құрады.

5-диаграмма. Тартылған жеке капиталдың әлемдік көлемі, қорлардың түрі бойынша.

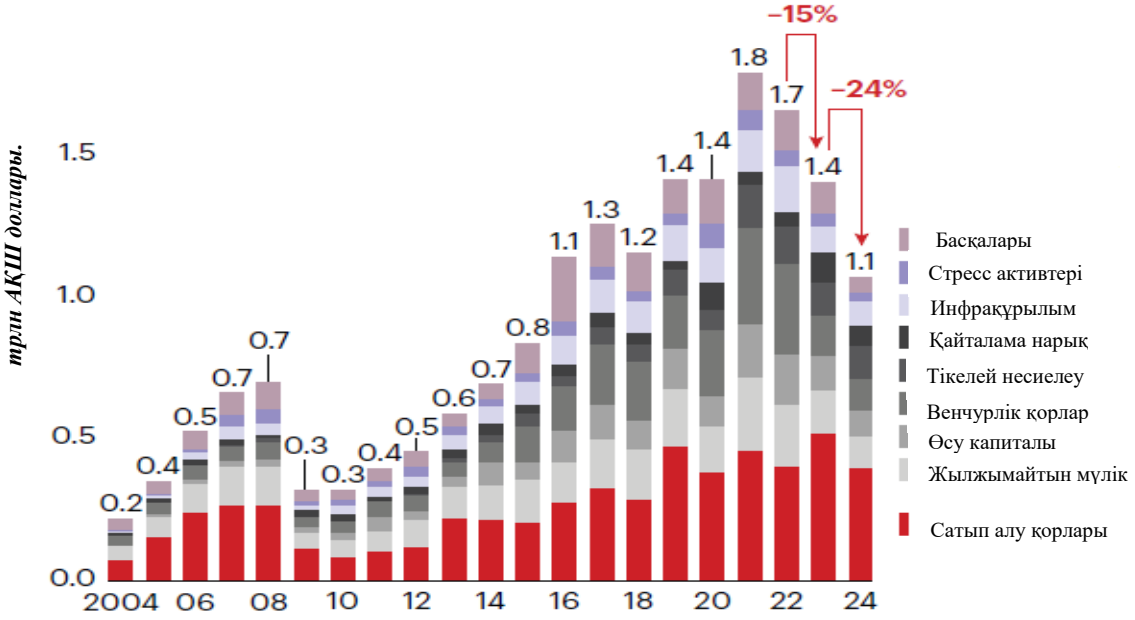

Дереккөз: Bain & Company Global private equity report 2025

Сарапшылар жаһандық инвестициялардың мұндай баяулауының себептерін жоғары инфляция, оны тежеу шаралары, қаржылық жағдайлардың қатаюы, геосаяси шиеленіс және нарық қатысушыларының іскерлік сенімділігінің төмендеуі аясында сақталып отырған экономикалық белгісіздік деп атайды.

6-диаграмма. Шығу құнының әлемдік көлемі

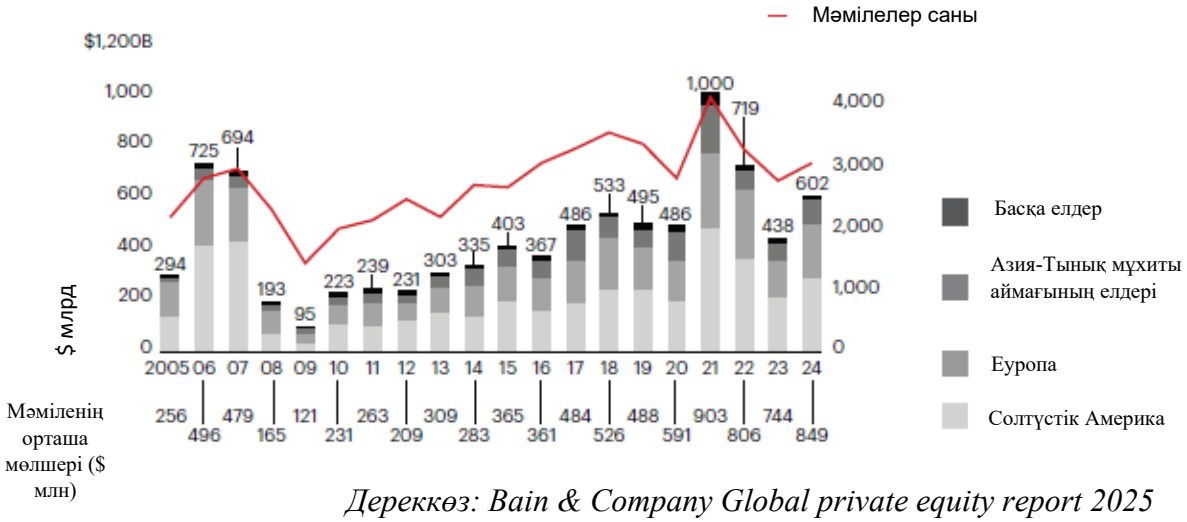

Дереккөз: Bain & Company Global private equity report 2025

Тартылған капитал көлемінің төмендеуіне қарамастан, buyout мәмілелерінің көлемі 2024 жылы 37% - ға өсіп, $602 млрд-қа жетті. Пайыздық мөлшерлемелерді жеңілдету және макроэкономикалық болжамға деген сенімділікті арттыру сатып алушылар мен сатушылардың күтулері арасындағы айтарлықтай алшақтықты азайтудың негізгі факторлары болды. Сондай-ақ өсуге ықпал етті 83% синдикатталған несиелер шығарудағы секіріс

және жеке несиелеудің үздіксіз өсуі, бұл басқарушы серіктестерге $282 миллиард доллар талап етілмеген капиталды тиімді орналастыруға көмектесті.

Мәмілелер саны 10% - ға өсіп, шамамен 3000-ға жеткенімен, олардың құнының өсуі мәмілелер санының өсуінен едәуір озып кетті, өйткені бүкіл әлем бойынша мәміленің орташа мөлшері $849 миллион долларға дейін өсті, бұл тарихтағы екінші ең жоғары көрсеткіш. $1 млрд және одан да көп сомаға мәмілелер инвестициялардың жалпы көлемінің 77% құрады.

Аймақтық бөлу бойынша Солтүстік Америка негізгі нарық болып қала береді, жеке капитал секторындағы барлық басқарылатын активтердің 57% (PE, жеке несиелер, жылжымайтын мүлік және инфрақұрылымды қоса алғанда) жинайды, бұл шамамен $8,3 трлн. Еуропа мен Азия сәйкесінше 30% - дан азды алады, бірақ мамандандырылған басқарушы компаниялар мен тақырыптық қорларға қызығушылықтың артуы арқылы өсуді көрсетеді.

Financial Times газетінің хабарлауынша, АҚШ-тың жаһандық ТШИ жобаларындағы үлесі рекордтық деңгейге жетті, 2024 жылдың қараша айына дейінгі 12 айда 11,6% - дан 14,3% - ға дейін өсті[11]. Бұл өсім тұрақты тұтынушылық сұраныс пен инфляцияны төмендету туралы Заң және жартылай өткізгіштер мен жаңартылатын энергия секторларына инвестиция тартқан микросхемалар туралы Заң сияқты мемлекеттік ынталандыруларға байланысты. Trading Economics деректеріне сәйкес, 2024 жылдың қорытындысы бойынша АҚШ-қа ТШИ ағыны $305 млрд құрады[12], бұл өз кезегінде шетелдік инвесторлардың Америка экономикасына деген қызығушылығының жалғасып келе жатқанын айғақтайды.

Американдық жеке капитал нарығы 2024 жылды 2023 жылдың үшінші тоқсанында тіркелген ең төменгі көрсеткіштерден сенімді қалпына келтірумен аяқтады. 2024 жылдың төртінші тоқсанында мәмілелердің жалпы көлемі жылдық мәнде 7,7% - ға өсті, транзакциялар саны 13,3% - ға өсті. Жыл қорытындысы бойынша мәмілелердің құны 19,3% - ға өсіп, инфляция деңгейін тұрақтандыру және макроэкономикалық күтулерді жақсарту арқасында $838,5 млрд долларға жетті. Мәмілелер саны 12,8% - ға өсіп, 8 473 транзакцияны құрады, соның ішінде компанияларды дамытуға инвестициялар (growth equity), қосымша сатып алулар (add-IRS) және платформалық сатып алулар (platform buyouts). Құны $1 млрд-тан асатын ірі мәмілелер ерекше жанданды, бұл бір жыл бұрынғы 33,6% - бен салыстырғанда барлық мәмілелердің жалпы көлемінің 36,8% құрады. Бұған инфляцияның баяулауы, банктер мен жеке несие берушілердің несие ресурстарына қол жетімділігінің жақсаруы, сондай-ақ ауқымды транзакцияларды жүзеге асыруға қолайлы жағдай жасаған пайыздық мөлшерлемелердің қолайлы өзгеруі ықпал етті.

[11] https://www.ft.com/content/
[12] https://ru.tradingeconomics.com/united-states/foreign-direct-investment

7-диаграмма. Американдық жеке капитал нарығының инвестициялық белсенділігі.

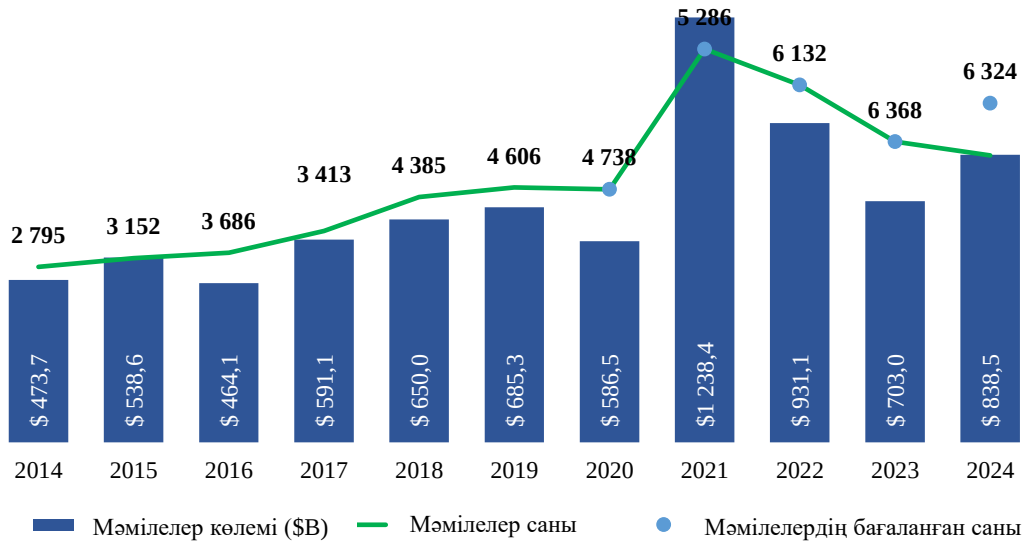

Дереккөз: Pitchbook, The 2024 Annual US PE First Look

2024 жылы Еуропалық Одақта (бұдан әрі – ЕО) көп бағытты тенденциялар байқалды. Алдыңғы жылдары ЕО-ға ТШИ ағыны өзгергенімен, 2024 жылы Люксембург пен Нидерланды сияқты кейбір елдер айтарлықтай инвестиция тартуды жалғастырды. Алайда, бұл елдерді есепке алмағанда, ЕО-ға ТШИ-нің жалпы ағыны 23% - ға қысқарды, бұл одақ ішіндегі инвестициялық климаттың біртектілігін көрсетеді.

Еуропалық жеке капитал нарығы 2024 жылы айтарлықтай қалпына келтіруді көрсетті. Private equity мәмілелерінің жиынтық көлемі өткен жылмен салыстырғанда 35,4% - ға өсті, ал транзакциялар саны 18,2% - ға өсті, бұл рекордтық 2021 және 2022 жылдардан кейінгі үшінші ең жақсы нәтиже болды. Инвестициялық белсенділіктің өсуі Ұлыбританиядағы Үкіметтің өзгеруіне, Германия мен Франциядағы саяси тұрақсыздыққа, Украинадағы жалғасып жатқан қақтығыстарға және сатып алу мәмілелерінде қарызды қаржыландыруды пайдалануды шектейтін жоғары пайыздық мөлшерлемелердің сақталуына қарамастан орын алды.

Бұл ретте 2024 жылы өсуді ынталандыратын факторлар айтарлықтай өзгерді-американдық инвесторлар нарыққа оралды, қор нарықтарының жоғары деңгейіне қарамастан, жария компанияларды (public-to-private) сатып алу бойынша мәмілелер жанданды, Италия сияқты шағын нарықтардың үлесі айтарлықтай өсті, ал жасанды интеллект пен машиналық оқыту инвестициялардың жетекші бағыттарына айналды. Жыл ортасында ақша-несие саясатының өзгеруі қосымша серпін болды, бұл макроэкономикалық көрсеткіштерге оң әсер етті.

8-диаграмма. Еуропалық жеке капитал нарығындағы инвестициялық белсенділік.

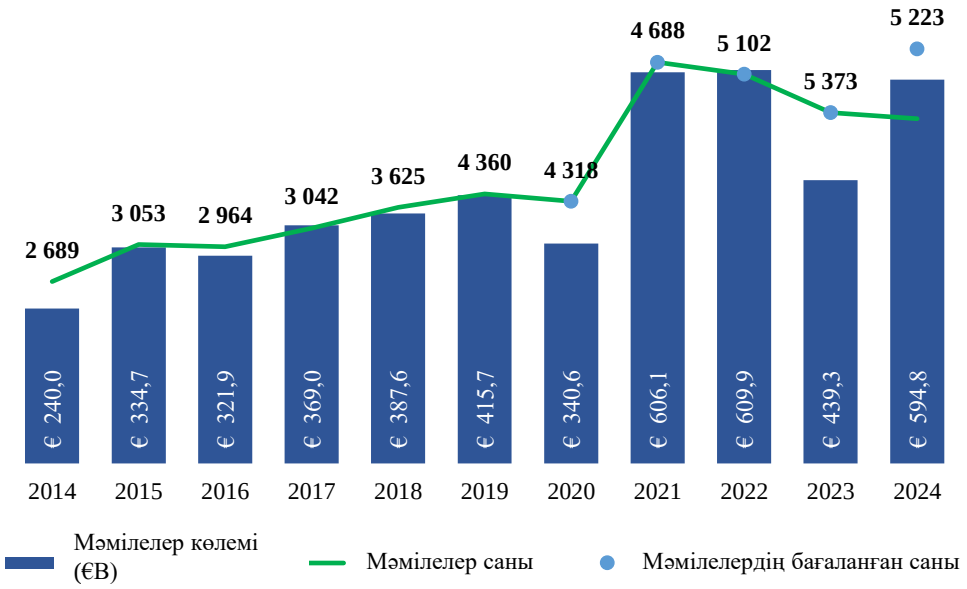

Дереккөз: Pitchbook, 2024 Annual European PE First Look

2024 жылы Италия мен Германия жалпы транзакциялардың төрттен бірін қамтамасыз ете отырып, Еуропадағы жеке капитал нарығындағы жетекші сауда орталықтарына айналды. Дәл осы елдерде жылдың төрт ірі еуропалық мәмілелері жүзеге асырылды. Германияда мәмілелердің жалпы құны өткен жылмен салыстырғанда 50% - дан астамға өсті, ал Италияда бұл көрсеткіш екі еседен астам өсті және бір жылдағы мәмілелердің рекордтық санына жетті. Бұл ретте итальяндық мәмілелер бірден бірнеше саланы – бөлшек сауданы (Kiko Milano, Champion Europe, Acqua&Sapone), телекоммуникацияны (NetCo, Infrastrutture Wireless Italiane), сондай-ақ энергетиканы (Edison Exploration & Production, Adriatic LNG) қамтыды. Шетелдік инвесторлардың, ең алдымен американдық инвесторлардың рөлін күшейту ерекше назар аударуға тұрарлық. Сонымен, жылдың он ірі итальяндық мәмілелерінің алтауына АҚШ инвесторлары қатысты.

9-диаграмма. АҚШ инвесторларының қатысуымен инвестициялық белсенділік.

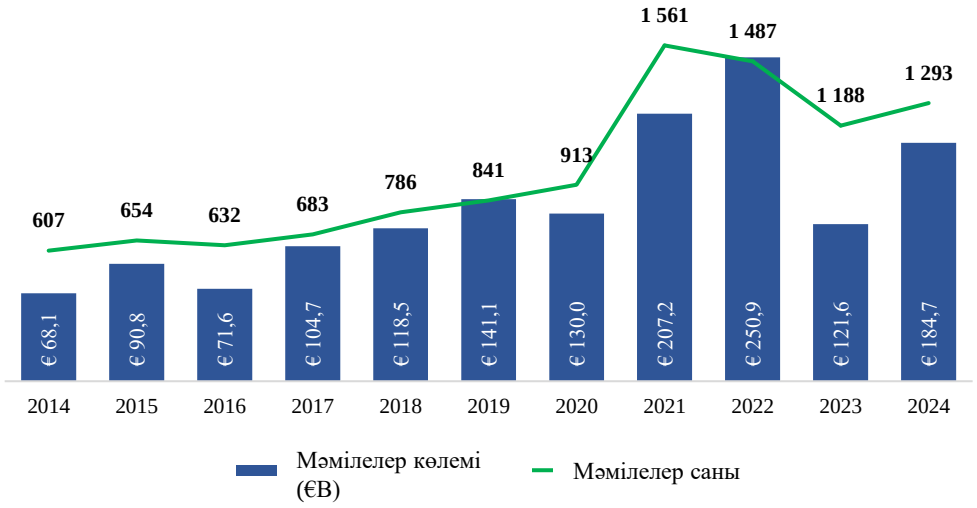

Дереккөз: Pitchbook, The 2024 Annual European PE Breakdown

1.1.3. Орталық Азия нарығына шолу[13]

Азия даму банкінің Asian Development Outlook 2025 есебінде жарияланған болжамдарға сәйкес, Орталық Азия елдерінің экономикасы өсудің біртіндеп баяулау кезеңіне өтуде. 2025 жылғы сәуірдегі жағдай бойынша өңірдің ЖІӨ-нің жиынтық өсімі 2025 жылы 5,4%, ал 2026 жылы 5% - ға дейін төмендейді деп күтілуде. Мұндай қарқындар фискалдық саясаттың қатаюына және энергетикалық нарықтардағы құбылмалылық пен сауда келіспеушіліктерін қоса алғанда, жалғасып жатқан жаһандық белгісіздікке байланысты.

Болжам бойынша, өңірдегі ең үлкен өсімді Қырғызстан мен Тәжікстан көрсетеді – 2025 жылы тиісінше 8,5% және 7,4%, 2026 жылы көрсеткіштердің шамалы төмендеуі байқалды. Өзбекстанның ЖІӨ, сарапшылардың пікірінше, тұрақты түрде өсетін болады, ал Қазақстан мен Түркіменстандағы экономикалық кеңею фискалдық шоғырландыру мен сыртқы сұраныстың төмендеуінің әсерінен баяулайды. Инфляциялық динамикада да айырмашылықтар байқалады: егер Қазақстан мен Өзбекстанда 2026 жылы инфляцияның баяулауы болжанса, онда Қырғызстан мен Тәжікстанда оның одан әрі өсуі күтіледі.

2024 жылдың қорытындысы бойынша Орталық Азияда тікелей шетелдік инвестициялардың көп бағытты серпіні байқалды. Тәуелсіздік жылдарында алғаш рет Қазақстан ТШИ $2,55 млрд доллар көлеміндегі таза ағынын тіркеді, ал Өзбекстан таза ағынның $2,8 млрд долларын тартқан өңірдегі жетекші орынға шықты. Аймақ бойынша жалпы құлдырауға қарамастан, инвесторлардың қызығушылығы Орталық Азия елдерінің стратегиялық географиялық жағдайының арқасында сақталып отыр. Аймақ маңызды

[13] EY есебі «В условиях неопределенности глобальной экономики, какой путь изберет Центральная Азия?»; Ұлттық статистикалық агенттіктер, орталық (ұлттық) банктер, ХВҚ, АДБ, Дүниежүзілік банк, Trade Map, CEIC; әлемдік инвестициялар туралы есеп, БҰҰ Сауда және даму конференциясы

логистикалық маршруттар бойынша байланысты қамтамасыз ете отырып, негізгі халықаралық көлік дәліздерінің қиылысында орналасқан. Ресей мен Украина арасындағы жалғасып жатқан қақтығыс және осыған байланысты санкциялық шектеулер аясында Орталық Азия мен Каспий теңізі арқылы өтетін маршруттардың маңызы артып келеді. Аймақтың көлік торабы ретіндегі рөлі Қытайдың Еуразиядағы трансконтинентальдық сауданы дамытуға бағытталған «Бір белдеу-бір жол» бастамасы аясында күшейтіледі деп күтілуде.

EY зерттеулеріне сәйкес, шетелдік инвесторлардың пікірінше, Қазақстан мен Өзбекстан олардың неғұрлым тұрақты макроэкономикалық ортасын, бизнес үшін елеулі мүмкіндіктерін және Еуропа мен Азия арасындағы нарықтағы стратегиялық орналасуын ескере отырып, өңірдегі инвестициялар үшін ең қолайлы екі ел болып табылады. Табиғи ресурстардың көптігі, урбанизация мен модернизацияның күшеюі және жас жұмыс күшінің болуы бұл елдерді инвесторлар үшін тартымды етеді.[14]

Аймақтың әлеуетімен қатар кейбір құрылымдық проблемалар бар.

2-кесте: ОА аймағының құрылымдық сын-қатерлері және оларды шешу жолдары

№	Мәселелер	Мақсаттар	Шешу жолдары
1.	Теңізге шығудың болмауы	Сауда мен өндірістің тұрақты дамуы	· көлік инфрақұрылымын, көлік-логистикалық қызметтерді дамыту; · сауда және транзиттік рәсімдерді оңайлату және үйлестіру; · құжаттар мен сауда рәсімдерін цифрландыру; · көлік және логистика саласындағы бәсекелестікті қолдау.
2.	Ресурстарға тәуелділік және қаржылық дамудың төмен деңгейі	Тауар нарықтарындағы баға күйзелістеріне тәуелділікті төмендету және қаржы нарығын дамыту	· инвестициялық және іскерлік ахуалды жақсарту; · өңірлік ынтымақтастық байланыстарын кеңейту; · банктік, сақтандыру және инвестициялық қызметтердің қол жетімділігі және кең спектрі; · әлемдік қаржы нарығымен интеграция.
3.	Климаттың өзгеруі	Экологиялық тәуекелдерді азайту, жаһандық климат мәселесін шешуге қосқан үлесі	· төмен көміртекті технологияларды енгізу; · «жасыл» энергетиканы дамыту; · қалдықтарды тиімді қайта өңдеу; · жеке тұлғалар мен кәсіпорындардың экологиялық жауапкершілігін арттыру.
4.	Су және энергетикалық кешендерде	Су және энергетикалық қауіпсіздікке қол жеткізу, электр	· саладағы еларалық іс-қимылдарды үйлестіру; · электр энергиясын беру саласындағы ынтымақтастық;

[14] EY есебі «В условиях неопределенности глобальной экономики, какой путь изберет Центральная Азия?».

	үйлестірудің болмауы	энергиясының құнын төмендету	• су және энергетикалық инфрақұрылымды дамыту және жаңғырту; • суару жүйелерін жаңарту.

Соңғы бірнеше жыл ішінде Қазақстан Үкіметі экономиканы қаржылық қызметтер мен тұтыну секторын қоса алғанда, жаңа салаларға лықтандыруға және әртараптандыруға бағытталған бірқатар реформаларды іске асырды. Елде салықтық жеңілдіктер беретін 15 арнайы экономикалық аймақ құрылды, сондай-ақ өңірдегі қаржы нарықтары мен капитал нарықтарын дамыту үшін «Астана» халықаралық қаржы орталығы (АХҚО) құрылды. Бұл бастамалар елге іскерлік ахуалды жақсартуға, шетелдік инвесторлар үшін өз нарығын ашуға және елеулі инвестициялық мүмкіндіктер беруге көмектесті.

Тарихи тұрғыдан алғанда, аймақ-Орталық Азия, атап айтқанда Қазақстан мұнай, табиғи газ және басқа да пайдалы қазбалардың көптігі арқасында Chevron, ExxonMobil және TotalEnergies сияқты шетелдік энергетикалық компаниялардың ірі инвестицияларын тартады. Мұнай-химия және металлургия салалары да үлкен қызығушылық тудырады. Алайда, жергілікті билік энергия көздерін әртараптандырып, көміртекке тәуелділікті төмендеткен сайын, таза энергия көздеріне көшу жүреді. Жел мен күннен энергия өндірудегі аймақтың әлеуетін ескере отырып, таза технологиялар мен жаңартылатын энергия көздеріне инвестициялардың айтарлықтай өсуі байқалады. Қазақстанда таза энергетикаға инвестициялар 2023 жылы шамамен $226,44 миллион долларды құрады, бұл 2022 жылмен салыстырғанда ($157,50 миллион доллар) 43,77% - ға өсті. 2018-2023 жылдар аралығында бұл секторға ең көп инвестиция 2019 жылы 943,38 миллион долларды, ал ең азы 2022 жылы $157,50 миллион долларды құрады[15].

Аймақтағы тағы бір қарқынды дамып келе жатқан сектор-бөлшек сауда мен агроазық-түлік саласын қамтитын тұтыну тауарлары секторы. Орталық Азияның кең ауылшаруашылық базасы бар, бұл бизнесті агроазық-түлік және тамақ өнеркәсібіне инвестиция салуға итермелейді.

Аймаққа инвестиция салу туралы шешім қабылдай отырып, инвесторлар ынталандыру шаралары, саясаттар мен реформалар, тиімді және білікті жұмыс күшінің болуы, жоғары өмір сүру деңгейі, орнықты даму тәжірибесіне баса назар аудару, жекелеген салаларды қолдау, салық салу, сондай-ақ дамыған қоғамдық инфрақұрылым сияқты бірқатар факторларға назар аударады.

Жалпы алғанда, бұл факторларды бес негізгі санатқа біріктіруге болады, олардың жұмысы барлық мүдделі тараптар, соның ішінде үкіметтер, компаниялар және тұтынушылар үшін үлкен маңызға ие. Бұл цифрлық технологияларды енгізу деңгейі, салық салу, еңбек нарығы, нормативтік-құқықтық база және орнықты даму.

Сондай-ақ, инвестициялау үшін елді таңдаудағы маңызды фактор венчурлік капиталдың және цифрлық бастамаларды қаржыландырудың басқа көздерінің болуы болып табылады.

[15] https://www.global-climatescope.org/markets/kazakhstan

Бүгінгі таңда Қазақстан-бұл жаңа инвестициялық мүмкіндіктер және капиталды салу үшін орасан зор әлеует. Біздің республикада стратегиялық маңызды орынға ие, бизнесті жүргізу, инвесторлардың құқықтарын қорғау және инвестициялық ынталандырулар үшін қолайлы орта бар.

2024 жылы Қазақстан тікелей шетелдік инвестициялар ағынының айтарлықтай төмендеуіне тап болды, бұл елдің экономикалық серпініне әсер етті. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің деректері бойынша 2024 жылы ТШИ жалпы ағыны өткен жылдармен салыстырғанда 1 17,2 млрд құрады: 2022 жылғы $28,1 млрд-тан 2023 жылы 2 23,9 млрд-қа дейін.

Ықтимал себептердің ішінде 2024 жылы шетелдік инвестициялардың жалпы ағынының 2023 жылмен салыстырғанда 28% - дан астамға және 2022 жылға қатысты 40% - ға төмендеуі: дамыған елдердегі монетарлық саясаттың қатаюы, геосаяси тәуекелдердің өсуі, жаһандық капитал құрылымының өзгеруі және дамушы нарықтардың тәуекелдерін қайта бағалау. Сонымен қатар, шикізат бағасының төмендеуі және Қазақстанның негізгі сауда серіктесі – Қытайдағы экономикалық өсудің баяулауы инвестициялық белсенділікке әсер етуі мүмкін.

10-диаграмма: Қазақстанға тікелей шетелдік инвестициялар (ТШИ).[16]

Тау-кен секторы соңғы 10 жылдағы тау-кен өнеркәсібіне деген қызығушылық тенденциясын сақтай отырып, тікелей шетелдік инвестициялардың ең көп үлесін салалар бойынша бөлді ($6,481,2 млн). Одан кейін көтерме және бөлшек сауда ($ 5,337,1 млн), өңдеу өнеркәсібі ($2,837,8 млн) және т. б.

[16] ҚР Ұлттық статистика бюросы, ҚР Ұлттық Банкі

3-кесте: Елдер бойынша негізгі инвесторлар (2024)

Нидерланды	$3,8 млрд
Бельгия	$1,2 млрд
Оңтүстік Корея	$1,2 млрд
Ресей Федерациясы	$4,5 млрд
Қытай	$1,19 млрд
Франция	$0,84 млрд
Ұлыбритания	$0,72 млрд
Германия	$0,54 млрд

2024 жылы елдер бойынша тікелей шетелдік инвестицияларды бөлуді талдау Қазақстанның дәстүрлі экономикалық әріптестерінің тұрақты қатысуын және белсенді өнеркәсіптік және энергетикалық кооперациясы бар елдерге баса назар аударуды көрсетеді. Инвестиция көлемі бойынша $4,5 млрд Ресей Федерациясы көшбасшы болды, бұл тарихи тығыз байланыстарды да, капиталды көп қажет ететін секторлардағы – логистикадан шикізатты өңдеуге дейінгі белсенділікті де көрсетеді. Нидерланды $3,8 миллиард доллармен екінші орынды иеленді, бұл олардың жаһандық холдингтер мен халықаралық қорлар үшін транзиттік юрисдикция ретіндегі рөліне байланысты. Алғашқы бестікке сонымен қатар Оңтүстік Корея, Бельгия және Қытай кірді – әрқайсысы шамамен $1,2 млрд инвестициялармен, елдің өндірістік және инфрақұрылымдық әлеуетіне қызығушылықты растайды.

Батыс Еуропа елдерінің ішінде Франция ($0,84 млрд), одан кейін Ұлыбритания ($0,72 млрд) және Германия ($0,54 млрд) ең жоғары белсенділікті көрсетті. Бұл сандар капитал көздерінің әртараптандырылуын және ЕО мен Шығыс Азиядан және ТМД елдерінен серіктестер қатар өмір сүретін ТШИ ағынының геосаяси теңдестірілген құрылымын көрсетеді.

1.2. Ішкі ортаны талдау

1.2.1. Операциялық қызмет

2024 жылдың соңында QIC портфелі 18 ТИҚ тұрды, QIC – $1,9 млрд қатысуымен ТИҚ нақты капиталдандыру, Қазақстанға серіктестерден $1 салынған QIC - $2,07 инвестиция тартылды.

4-кесте: QIC жеке капитал қорлары

№ р/б	Тікелей инвестициялар қорының атауы	Құрылған жылы	Өлшемі ($ млн)	Қор бойынша QIC міндеттемелерінің мөлшері ($ млн)
Кэптивті ТИҚ				

1.	Baiterek Venture Fund	2014	179,3*	102,9*
2.	DBK Equity Fund C.V.	2017	64,0*	1,9*
3.	KCM Sustainable Development Fund I C.V.	2019	110,4*	110,4*
4.	Baiterek Investment Fund	2024	105,1*	104,1*
Портфельдік ТИҚ				
5.	Apex Fund I Limited Partnership	2023	38,2*	5,6*
6.	Kazakhstan Infrastructure Fund C.V.	2014	97,4	92,8
7.	Kazakhstan Hungarian Investment Private Equity Fund C.V.	2015	27,8	13,8
8.	Kazakhstan Growth Fund L.P.	2009	80,4	39,8
9.	Kazakhstan Capital Restructuring Fund C.V.	2010	98,2	48,6
10.	CITIC Kazyna Investment Fund I L.P.	2010	137,1	68,4
11.	VTB Capital I2 BF Innovation Fund, L. P.	2011	18,8	18,8
12.	Falah Growth Fund L.P.	2008	104,0	10,4
13.	Da Vinci Emerging Technologies Fund III L.P.	2021	53,1	10,0
14.	Quest Ventures Asia Fund II, L.P.	2020	32,5	10,0
15.	500 STARTUPS V, L.P.	2019	140,0	10,0
16.	Wellington Partners III Technology Fund	2004	156,6	8,0
17.	Flagship Ventures Fund	2005	151,5	10,0
18.	Macquarie Renaissance Infrastructure Fund L.P.	2009	342,5	31,1
Барлығы			**1 936,8**	**696,2**

**Теңгемен капиталдандырылған ТИҚ 31.12.2024 жылға арналған KASE бағамы бойынша айырбастау АҚШ доллары үшін 523,51 теңге.*

11-диаграмма: Салалар бойынша QIC портфельдік инвестициялары.

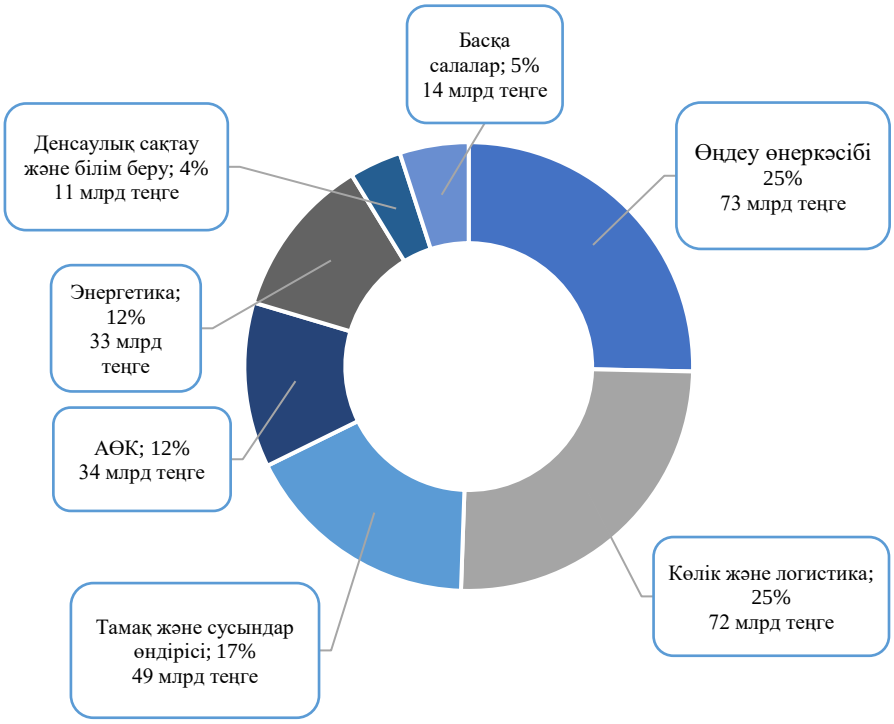

2024 жылдың соңында QIC портфелінде 125 жоба (стартаптарды есептемегенде), оның ішінде Қазақстандағы жобалардың үлесі 95% құрайды.

12-диаграмма: Елдер бойынша QIC портфельдік инвестициялары

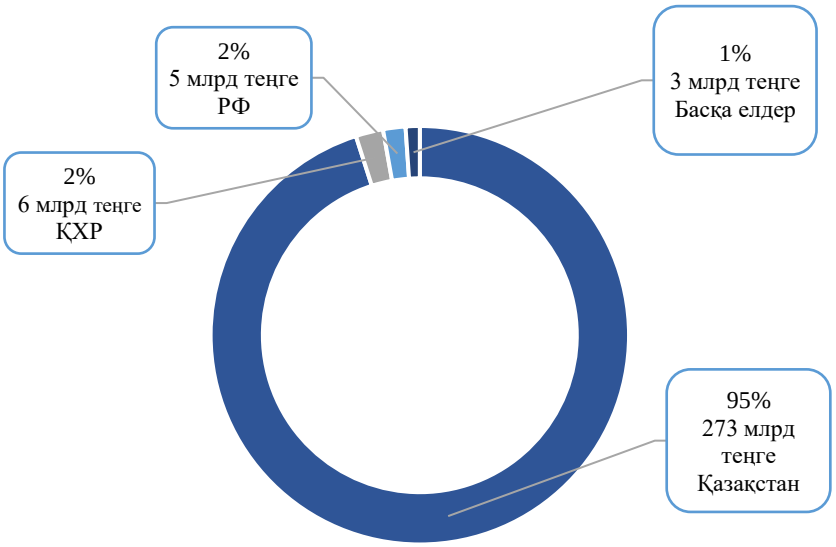

1.2.2. Қаржы-экономикалық қызмет

2022 – 2024 жылдар кезеңіндегі QIC қызметінің қаржылық жай-күйі мен тиімділігіне талдау qic аудиттелген қаржылық есептілігі негізінде жүргізілді.

Аудиттелген қаржылық есептілікке сәйкес 2024 жылы 3 120 млн теңге сомасында оң қаржылық нәтиже алынды.

13-диаграмма: QIC таза табысы.

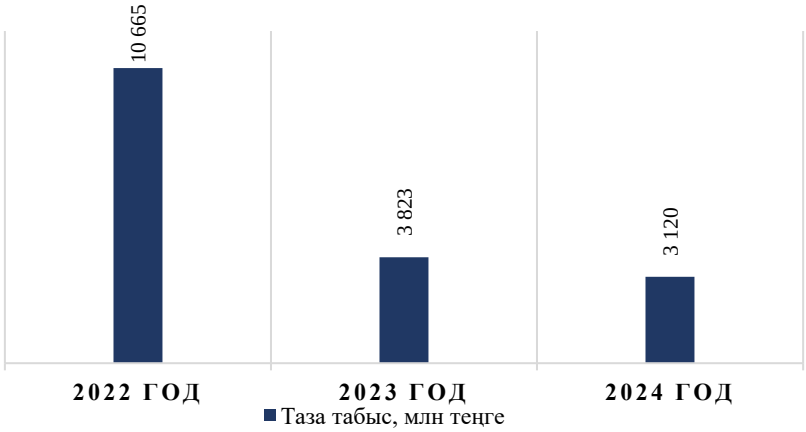

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтер 317 627 млн теңгені құрайды, бұл 2023 жылғы көрсеткіштен 18,8% - ға немесе 50 315 млн теңгеге жоғары. Өсім ТИҚ оң қайта бағалаумен, негізгі қызметтен ақша қаражаттарының түсуімен байланысты.

14-диаграмма: QIC активтері.

2024 жылдың соңындағы міндеттемелер 53 947 млн теңгені құрады, оның ішінде: 50 406 млн теңге – шығарылған борыштық бағалы қағаздар, мемлекеттік субсидиялар 1 193 млн теңге, кейінге қалдырылған салық міндеттемелері 663 млн теңге, ағымдағы салық міндеттемелері 492 млн теңге, өзге де міндеттемелер 1 193 млн теңге.

15-диаграмма: QIC міндеттемелері.

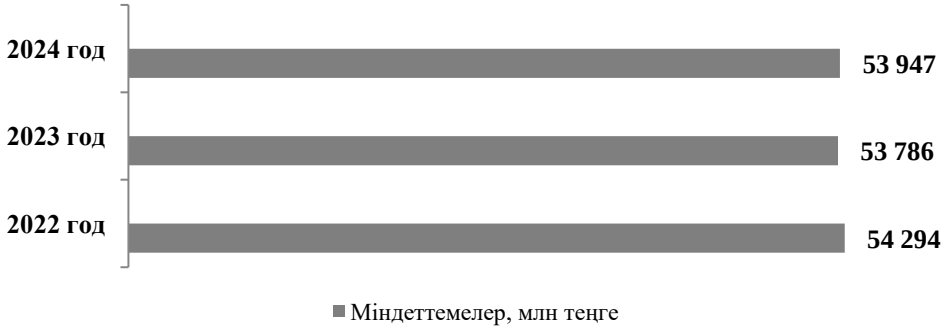

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капитал 263 680 млн теңгені, 2023 жылдың ұқсас кезеңінде – 213 526 млн теңгені құрады. 50 млрд теңгеге өсу қосымша қаржыландыру есебінен капиталдандыруға байланысты. Есепті кезеңде Жалғыз акционерге 2 676 млн теңге мөлшерінде дивидендтер төленді.

16-диаграмма: QIC капиталы.

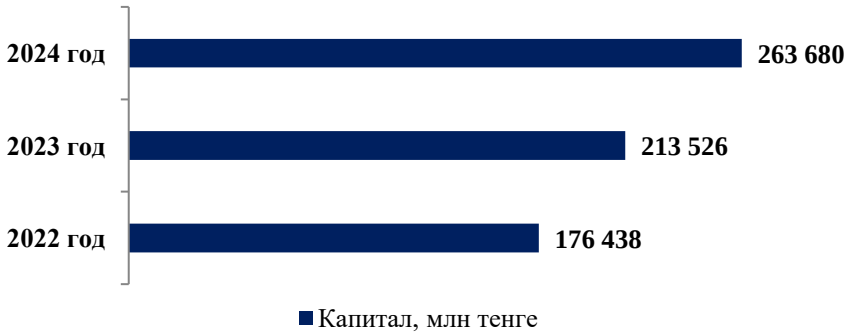

1.2.3. Корпоративтік басқару

Корпорацияның корпоративтік басқару жүйесі корпорацияның қызметін басқару мен бақылауды, сондай-ақ Жалғыз акционер, директорлар кеңесі, Басқарма, Корпорацияның өзге органдары мен мүдделі тұлғалар арасындағы Жалғыз акционердің мүддесі үшін өзара қарым-қатынас жүйесін, сондай-ақ корпорацияның еншілес ұйымдармен өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін процестердің жиынтығын білдіреді.

Корпорация корпоративтік басқаруды Корпорация қызметінің тиімділігін арттыру, транспаренттілік пен есептілікті қамтамасыз ету, оның беделін нығайту және олардың капитал тарту шығындарын азайту құралы ретінде қарастырады. Корпорация корпоративтік басқарудың тиісті жүйесін Қазақстан Республикасындағы заңнаманың үстемдігін қамтамасыз етуге қосқан үлесі және корпорацияның қазіргі экономикадағы және жалпы қоғамдағы орнын айқындайтын фактор ретінде қарастырады. Корпоративтік басқару жүйесі корпорацияның органдары, лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері арасындағы өкілеттіктер мен жауапкершілікті нақты ажыратуды көздейді.

QIC корпоративтік басқару кодексі Бәйтерек Холдингі Басқармасының 2018 жылғы 12 қаңтардағы шешімімен бекітілген. Кодекс - Корпорация ішіндегі және нарықтың басқа қатысушыларымен қарым-қатынаста корпоративтік басқарудың жоғары деңгейін қамтамасыз ету үшін Корпорация өз қызметі барысында ұстанатын ережелер мен ұсыныстардың жиынтығы.

Корпорацияның корпоративтік басқаруы әділеттілік, адалдық, жауапкершілік, ашықтық, кәсібилік және құзыреттілік негізінде құрылады. Корпоративтік басқарудың тиімді құрылымы корпорация қызметіне мүдделі барлық тұлғалардың құқықтары мен мүдделерін құрметтеуді көздейді және корпорацияның табысты қызметіне ықпал етеді.

1.2.4. Тәуекелдерді басқару жүйесі

QIC-те корпоративтік тәуекелдерді басқару жүйесінің қатысушыларын нақты анықтайтын Директорлар кеңесі бекіткен құрылым бар. Құрылым басқарушы директорға, QIC Басқарма мүшесіне есеп беретін тәуекелдерді басқару департаментінің болуын көздейді және өз қызметінде тәуелсіз бөлімше болып табылады.

Тәуекелдерді басқару жөніндегі бекітілген Саясат QIC-тің негізгі ішкі құжаты болып табылады және тәуекелдерді басқарудың ұйымдық құрылымын, органдардың, комитеттердің және құрылымдық бөлімшелердің: Жалғыз акционердің, Директорлар кеңесінің, Аудит және тәуекелдер комитетінің, Басқарманың, Инвестициялық комитеттің, Тәуекелдерді басқару департаментінің, Ішкі аудит қызметінің және Корпорацияның өзге де құрылымдық бөлімшелерінің рөлдері мен міндеттерін айқындайды.

Тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі мақсаттары:

тиімді кешенді жүйені құру және QIC элементі ретінде тәуекелдерді басқарудың интеграцияланған процесін құру, сондай-ақ тәуекелдерді басқару әдістері мен рәсімдеріне бірыңғай стандартталған тәсіл негізінде қызметті үнемі жетілдіру;

- QIC жұмыс тиімділігі мен тұрақтылығын арттыру, шығындарды азайту, кірістілікті арттыру және капиталды тиімді пайдалану;
- QIC өз қызметінің ауқымына барабар қолайлы тәуекелдерді қабылдауын қамтамасыз ету;
- дағдарыс жағдайында QIC қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ету.

1.2.5. ESG принциптерін енгізу

Инвестициялау кезінде ESG факторларын (экологиялық, әлеуметтік және басқару) есепке алуды қамтитын жауапты инвестициялау тұжырымдамасы ТИ шешім қабылдау процесінің маңызды бөлігіне айналуда.

Орнықты даму саясатына сәйкес QIC орнықты даму принциптерін келесі процестерге біріктіреді:

- инвестициялық шешімдер қабылдау процесі;
- даму стратегиясын әзірлеу және жоспарлау;
- корпоративтік басқару;
- операциялық қызмет;
-тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау;
- жобалық компанияларды қаржылық қолдау және жобалау циклінің мониторингі.

QIC ESG факторларын инвестициялық процестің барлық кезеңдеріне - жобалық ұсыныстарды іздеуден бастап қаржыландырылған жобалардың экологиялық және әлеуметтік әсерін бақылауға дейін енгізуге тырысады. ESG интеграциясы әдісі QIC үшін материалдық маңызды болып табылатын экологияға, әлеуметтік салаға және басқаруға байланысты факторларды

талдау нәтижесінде анықталған тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалауды қамтиды.

2022 жылдың қазан айында QIC БҰҰ-ның «Жауапты инвестициялау қағидаттары» қауымдастығына (un principles for Responsible Investments) кіріп, өзінің инвестициялық қызметіне ESG стандарттарын енгізу тұжырымдамасын ұстанатын институционалдық инвесторлардың жетекші халықаралық желісіне қосылған ТМД-дағы алғашқы квазимемлекеттік қаржы институты болды.

PRI қауымдастығының мүшелері институционалдық инвесторлар, соның ішінде салаға «жауапты инвестициялау» тәжірибесін енгізуге және дамытуға бағытталған халықаралық жеке капитал қорлары болып табылады. PRI қауымдастығының мүшелері «жауапты инвестициялаудың» 6 қағидатын ұстануға міндеттенеді:

- ESG стандарттарын инвестициялық талдау және шешім қабылдау процестеріне қосу;
- саясаттағы және практикалық қызметтегі ESG факторларын есепке алу;
- инвестиция алушыларға экологиялық, әлеуметтік мәселелер және басқару мәселелері туралы ақпаратты тиісті түрде ашуға қойылатын талаптар;
- инвестициялық сала шеңберінде ESG қағидаттарын қабылдауға және енгізуге жәрдемдесу;
- жауапты инвестициялау қағидаттарын іске асырудың тиімділігін арттыру;
- принциптерді іске асырудың қызметі мен қол жеткізілген барысы туралы хабардар ету.

2023 жылдың сәуірінде QIC Біріккен Ұлттар Ұйымының Жаһандық келісіміне (UNGC) қосылды. UNGC-адам құқықтары, еңбек, қоршаған орта және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саласындағы әлемдегі ең ірі бастама. UNGC-ге қол қоятын компаниялар осы принциптерді ұстануға және оларды өз стратегиясына, мәдениетіне және операцияларына енгізуге міндеттенеді. Шарт тұрақты және жауапты бизнеске жәрдемдесу үшін жасалған.

QIC-тің UNGC-ке қосылуы корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарын одан әрі енгізуге, бірлескен білім беру, акселерациялық бағдарламаларды іске асыруға және корпорацияның стейкхолдерлері арасында БҰҰ-ның он жалпы қағидаттары мен құндылықтарын ілгерілетуге ықпал ететін болады.

QIC Қазақстанда private equity инфрақұрылымын дамытудың драйвері бола отырып, жобалық ұсыныстардың ESG өлшемдеріне сәйкестігіне бағалау жүргізеді. Корпорацияның жоспарында жобаның бүкіл өмірлік циклі кезінде байланысты тәуекелдерді бақылауға мүмкіндік беретін қосымша құралдарды әзірлеу бар.

Сондай-ақ, мүдделі тараптар үшін ашылатын ақпараттың ашықтығы мен сапасын арттыру мақсатында QIC ішкі нормативтік құжаттарға және GRI (Global Reporting Initiative) жаһандық есептілік бастамасының орнықты даму саласындағы есептілік жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес тұрақты даму туралы деректерді тұрақты жария етуді қамтамасыз етеді.

1.3. QIC қызметін аналогтық компаниялармен салыстырмалы талдау

Үш компания QIC үшін өзектілігі негізінде таңдалды: SIFEM (дамушы нарықтарға арналған швейцариялық инвестициялар қоры), Mubadala (Біріккен Араб Әмірліктері), KFW DEG (Германия). Бұл ұйымдардың көпшілігі экономикалық даму мандатын ескере отырып, әртүрлі құралдарды пайдаланады және әлі де тиімді және тәуелсіз болуға тырысады.

5-кесте: QIC қызметін аналогтық компаниялармен салыстырмалы талдау[17]

	SIFEM	MUBADALA	KFW DEG	QIC
Ел	***Швейцария***	***БАӘ***	***Германия***	***Қазақстан***
Инвестициялар географиясы	*Африка **32,0%** Азия **41,0%** Латын Америкасы **2,1%** Жаһандық **1,0%** ТМД, Орталық және Шығыс Еуропа **10,0%***	*Солтүстік Америка **33,6%** Азия **9,5%** Еуропа **33,6%** Африка және Таяу Шығыс **21,2%** Латын Америкасы **2,1%***	*Азия **27,9%** Латын Америкасы **2,1%** Африка және Таяу Шығыс **21,2%** Еуропа **11,4%** Басқалары **4,0%***	*Қазақстан **95%** Азия **2%** Ресей **2%** Басқалары **2%***
Орта және ірі бизнесті қолдау	✓	✓	✓	✓
Салалар бойынша инвестициялар (топ-4)	*Қаржылық делдалдық **40,0%** Энергиямен жабдықтау және сумен жабдықтау **12%** Тұтыну тауарлары **9,0%** Денсаулық сақтау **9,0%***	*Тұтыну тауарлары мен қызметтері (B2C) **16%** Денсаулық сақтау **17,3%** АТ **14,5%** Бизнес өнімдері мен қызметтері (B2B) **13,8%** Технология, медиа және телеком **26,9%***	*Қаржы секторы **32,0%** Инфрақұрылым (энергетика) **14,0%** Өнеркәсіп / өңдеу өнеркәсібі **13,0%** Инфрақұрылым (өзгелері) **8,0%***	*Өңдеу өнеркәсібі **25%** Көлік және логистика **25%** Азық-түлік **17%** АӨК **12%** Энергетика **12%** Денсаулық сақтау және білім беру **4%** Басқалары **2%***
ESG қағидаттары	✓	✓	✓	✓
Қорлар саны	***~160***	***30+***	***100+***	***18***
AUM	***$1,2 млрд***	***$330 млрд***	***$1,05 млрд***	***$1,9 млрд***

[17] SIFEM, Mubadala, DEG ашық деректері

Әдетте, жоғарыда аталған ұйымдарда инвестициялық және географиялық мандаттардың кең ауқымы бар. Осы ұйымдардың инвестициялық фокусы нарықтық теңгерімсіздіктерді жою және өсу үшін қосымша мүмкіндіктер іздеу мақсатында үнемі жетілдіріліп отырады. Олардың қызметі ESG принциптерін ескере отырып жүзеге асырылады.

Swiss Development Finance Institution (бұдан әрі – SIFEM) – Швейцарияның даму қаржы институты. SIFEM Швейцария үкіметіне тиесілі және экономикалық даму саласындағы ынтымақтастық құралдарының ажырамас бөлігі болып табылады. Жалпы, SIFEM өз бизнесін ұйымдастыру және басқару тұрғысынан тәуелсіз мекеме болып табылады.

SIFEM жергілікті немесе аймақтық тәуекел капиталы қорларына инвестиция салады және жергілікті банктерге және басқа қаржы институттарына несие желілерін ұсынады, көбінесе басқа қаржы институттарымен және жеке инвесторлармен ынтымақтастықта. SIFEM тиісті қаржылық шешімдерді ұсыну үшін ғана емес, сонымен қатар жергілікті бизнестің құндылығын арттыру үшін Қор менеджерлерімен және қаржы институттарымен ынтымақтасады. SIFEM рөлі ұзақ мерзімді қаржыландыруды қамтамасыз етуден асып түседі және жергілікті қор менеджерлері мен қаржы институттарының экологиялық, әлеуметтік және басқару тәуекелдерін олардың базалық портфельдері деңгейінде басқару әлеуетін нығайтуға бағытталған.

Портфель негізінен өсіп келе жатқан компанияларға инвестиция салатын ТИҚ және ШОБ (60%), инфрақұрылым (3%) және ағымдағы кіріс қорларынан (15%) тұрады. Микроқаржыландыруға инвестициялар 8%, ал басқа қаржы делдалдарында портфельдің 14% құрайды.

Deutsche Investitions-und Entwicklungsgesellschaft GmbH (бұдан әрі - DEG) - KfW еншілес ұйымы дамушы елдерде және дамушы нарықтық экономикасы бар елдерде жұмыс істейтін жеке компанияларға инвестиция салады. DEG экономикалық және даму тұрғысынан жеке сектор кәсіпорындарының тұрақты, әлеуметтік және экологиялық негізделген жобаларын қаржыландырады.

DEG компанияларға дамушы елдерде және дамып келе жатқан нарықтық экономикаларда жиі қиын болатын қарыз немесе үлестік капитал түріндегі ұзақ мерзімді инвестициялық капиталды ұсынады.

DEG портфолиосы клиенттер кластерлерімен ұсынылған және FPI (28%) және үш клиенттік кластерден (жобалық қаржыландыру (17%), корпорациялардан (28%) және қаржы институттарынан (27%) тұрады. Әрбір кластер жеке қарызды да, жеке капитал операцияларын да қамтиды.

Mubadala Investment Company (бұдан әрі-Mubadala).

Mubadala-тәуелсіз әл-ауқат қоры ретінде жұмыс істейтін әмірліктің мемлекеттік холдингі. Mubadala міндеті-Біріккен Араб Әмірліктерінің мұнай қорының қаражатын инвестициялау және Біріккен Араб Әмірліктеріндегі және шетелдегі активтер мен инвестициялардың әртүрлі портфелін басқару арқылы Абу-Даби экономикасын әртараптандыруға ықпал ету, оның акционері Абу-Даби Үкіметі үшін тұрақты қаржылық табыс алу.

1.4. «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ мемлекеттік экономикалық саясатының және даму жоспарының негізгі бағыттары

QIC Даму стратегиясы шеңберінде өнеркәсіптік-инновациялық даму, экономиканың шикізаттық емес салаларына инвестициялар тарту, орта және ірі кәсіпкерлікті дамыту саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Президенті мен Үкіметі қойған басқа да міндеттерді басшылыққа алады.

Мемлекет дамуының негізгі векторларын айқындау мақсатында Қазақстан Республикасының 2029 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарында бірқатар стратегиялық бағыттар мен жалпыұлттық басымдықтар белгіленген.

Атап айтқанда, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ және оның еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасының 2029 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарының мынадай стратегиялық бағыттарын іске асыруға жұмылдырылған:

1) өмірдің жоғары сапасы;
2) экономиканың берік іргетасы;
3) жаңа өсу нүктелері;
4) экономика мен қоғамның түпкілікті өзгерістері.

«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ негізгі стратегиялық бағыттары:

1. Кәсіпкерлікті қолдау.
2. Үлестік қаржыландыру экожүйесін дамыту
3. Халықты тұрғын үймен қамтамасыз ету.

Қазақстанның әлемдегі ең дамыған 30 мемлекеттің қатарына кіруі жөніндегі тұжырымдамада дамыған экономиканың негізгі элементтері – инвестициялар мен кәсіпкерлік айқындалған.

Экономикалық өсудің негізі еңбек өнімділігінің ұзақ мерзімді өсуі, өндіріс пен экспортты әртараптандыру, сондай-ақ сыртқы, ішкі ресурстарды тарту және оларды белсенді пайдалану есебінен елдің бизнес-секторларын дамыту болуға тиіс.

Қазақстандық тауарлар мен қызметтер өндірісін қолдау, инфрақұрылымды жаңғырту және қоғам алдындағы жауапкершілік қағидаттарында азық-түлік қауіпсіздігін нығайту арқылы Қазақстан Республикасы экономикасының тұрақты өсуіне жәрдемдесу жөніндегі Холдингтің миссиясы шеңберінде QIC Холдингті дамыту жоспарында қойылған негізгі міндеттерді іске асыруға қатысады, оның ішінде:

1) экономиканың шикізаттық емес салаларын дамыту.
2) кәсіпкерлікті дамыту.
3) өңдеу өнеркәсібін дамыту;
4) шикізаттық емес өнімдер экспортын қолдау;
5) еңбек өнімділігін арттыру;
6) бәсекеге қабілетті АӨК дамыту
7) экономиканың инвестициялық тартымдылығын арттыру
8) халықтың әл-ауқатын жақсарту.

Холдингтің даму жоспары шеңберінде «Кәсіпкерлікті қолдау» және «Үлестік қаржыландыру экожүйесін дамыту» стратегиялық бағыттарында ТИ құралдары арқылы QIC-тің белсенді қатысуы көзделген.

Осылайша, кәсіпкерлікті қолдау шеңберінде QIC үлестік инвестициялау тетігін пайдалана отырып, Қазақстан Республикасының Ұлттық жобаларында белгіленген салалық басымдықтарға сәйкес ТИҚ арқылы ТИ жүзеге асырады.

Сонымен қатар, QIC жеке капиталының портфельдік қорлары бірлескен инвестициялау келісімдері аясында халықаралық институционалдық инвесторлардан қосымша инвестицияларды тарту мүмкіндігіне ие, бұл басқа инвесторларға ықтимал жоғары кірісті инвестицияларға қатысуға мүмкіндік береді.

Елдің экспорттық әлеуетін арттыру шеңберінде QIC «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ басқа еншілес ұйымдарымен-ЭКА, ҚДБ, АНК, Даму бірлесіп қазақстандық экспорттаушылар пулын ұлғайту, сондай-ақ қолданыстағы экспорттаушылар үшін жаңа нарықтар ашу мақсатында пакеттік қолдау көрсетуді жалғастырады.

Сондай-ақ, үлестік қаржыландыру экожүйесін дамыту жөніндегі стратегиялық бағытты іске асыру шеңберінде QIC венчурлік қаржыландыру, үлестік қаржыландыру және стресстік активтер нарықтарын дамыту жөніндегі өз жұмысын жалғастырады.

1.5. SWOT-талдау

SWOT талдауы стратегиялық жоспарлау құралы болып табылады және компанияның бәсекеге қабілеттілігін бағалау және оның одан әрі даму стратегиясын әзірлеу үшін қолданылады. Бұл талдау QIC қызметінің ағымдағы жағдайына әсер ететін ішкі және сыртқы факторларды бағалайды, сондай-ақ QIC институционалдық даму жолында тұрған тәуекелдер мен мүмкіндіктерді қорытындылайды.

6-кесте: SWOT талдау

Мықты жақтары	Мүмкіндіктер
• Тікелей инвестицияларға жауапты «Бәйтерек» холдингінің ЕҰ бола отырып, біз акционер мен мемлекет тарапынан айтарлықтай қолдауға ие боламыз • Жергілікті баламалы активтер нарығында 18 жылдық тәжірибесі бар және халықаралық ТИҚ құру және оған қатысу тәжірибесі мол ҚР-дағы жалғыз институционалдық инвестор • Халықаралық инвесторлар мен БК-нің кең желісі (жеке ойыншылар мен МҚҰ-ны қоса алғанда) • Инвестициялық және қазынашылық портфельдерді тиімді басқару	• Жергілікті компаниялардың тікелей инвестициялар сияқты баламалы қаржыландыру көздеріне сұранысы • Компанияның жаңа нарықтарға қатысуын кеңейте отырып, ТИ нарығында жаһандық ойыншы болу мүмкіндігі • QIC жаңа халықаралық инвесторлар үшін негізгі стратегиялық институционалдық әріптес бола алатын Орталық Азия өңіріне қақпа ретіндегі Қазақстанның бірегей ұстанымы • Проблемалық активтер нарығын белсенді дамыту және Мемлекет басшысының стресстік активтерді

• Мемлекеттік бағдарламалар операторы (бюджеттік қаржыландырудың тұрақты көзі) • Халықаралық институционалдық инвесторлармен бірлескен инвестицияларды жүзеге асыру тәжірибесі • «Жауапты инвестициялау» тұжырымдамасын енгізу • ҚР ТИ нарығының құқықтық негіздерін қалыптастыруға қатысу мүмкіндігі	экономикалық айналымға қайтару жөніндегі тапсырмасын іске асыру • Қазақстанда венчурлік экожүйені белсенді дамыту • Жергілікті ШОБ бәсекеге қабілеттілігін одан әрі арттыру қажеттілігі • Мемлекеттік емес көздерден өтімділікті тарту мүмкіндігі • Инфрақұрылымды дамытуға және жаңғыртуға инвестициялар ағынын ұлғайту қажеттілігі • KASE/AIX-те IPO-ға жергілікті жобаларды ынталандыру арқылы жергілікті капитал нарығының өтімділігін ынталандыруға жәрдемдесу • Іскерлік байланыс желісі арқылы тәжірибе алмасу және әлеуетті арттыру
Әлсіз жақтары	**Қауіптер**
• Елдің инвестициялық тартымдылығы негізінен Еуразиядағы ағымдағы геосаяси жағдайға байланысты • Инвестициялық портфель Қазақстанда шоғырланған, портфельді географиялық әртараптандыру жоқ • Шектеулі қаржылық ресурстар/өтімділік • Қызметкерлердің жетіспеушілігі, үлкен жұмыс жүктемесі • Бюрократияланған процестер • Үкімет тарапынан ТИ нарығын қолдаудың болмауы • Жергілікті ТИ және балама инвестициялар туралы заңнаманың кемшіліктері • Капитал нарықтарының төмен өтімділігі және шығудың шектеулі мүмкіндіктері	• Геосаяси факторларға байланысты елдегі макроэкономикалық ахуалдың нашарлауы ҚР инвестициялық тартымдылығына тікелей әсер етеді • Валюталық тәуекелдер және ұлттық валютаның құнсыздануы. АҚШ долларындағы жергілікті инвестициялардың кірістілігін төмендету • Жоғары сапалы инвестициялық жобалардың шектеулі саны. • Кредиттік рейтингті төмендету (ҚР, Бәйтерек, QIC)

QIC ірі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға жәрдемдесу және экспортқа бағдарланған жобаларды дамытуға қатысу есебінен экономиканың шикізаттық емес секторына инвестициялар көлемін ұлғайту үшін ТИ саласындағы бІрегей инвестициялық мандатты және инвестициялық қызметтің елеулі тәжірибесін пайдалануды жалғастырады, осылайша өңірлік нарыққа шығудың үлкен әлеуеті бар кәсіпорындарды дамытады.

Бұдан басқа, QIC Қазақстан мен ОА нарығында даму әлеуеті бар активтердің баламалы сыныптарына инвестициялайтын (стресстік активтер және венчурлік қаржыландыру) ТИҚ қатысу арқылы табыстылық деңгейін арттыруға және капитал көздерін әртараптандыруға бағытталатын болады.

2. QIC миссиясы және пайымы

QIC миссиясы-тікелей инвестицияларды тарту және негізгі салаларды жаңғыртуға және бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ететін жобаларды қолдау арқылы Қазақстанның тұрақты экономикалық өсуіне жәрдемдесу.

QIC пайымы-жауапты инвестициялау, инновация тұжырымдамасын енгізуге және еларалық инвестициялық ағындарды арттыруға ұмтылатын тұрақты және прогрессивті жоба портфолиосы және инвестициялық серіктестердің кең желісі бар жеке капитал нарығының халықаралық ойыншысы.

3. QIC стратегиялық даму бағыттары, мақсаттары мен міндеттері

Миссия мен пайымды іске асыру мақсатында QIC келесі бағыттар бойынша дамитын болады:

1. Қазақстанда тікелей инвестициялар экожүйесін дамыту;
2. Орталық Азиядағы баламалы активтер нарығын дамыту;
3. жаһандық стратегиялық активтерді бөлу.

7-кесте: QIC стратегиялық бағыттары, мақсаттары мен міндеттері

№	Страт. бағыттар	Мақсаттар	Міндеттері
1.	Қазақстанда тікелей инвестициялар экожүйесін дамыту	1.Тікелей инвестициялар нарығының инфрақұрылымын дамыту	1. Халықаралық стандарттарға сәйкес тікелей инвестициялардың жергілікті нарығының ашық және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін құқықтық және институционалдық базаны әзірлеуге белсенді қатысу. 2. Жергілікті кәсіпкерлер арасында үлестік қаржыландыру құралы туралы хабардарлықты арттыру және насихаттау.
		2. Кәсіпкерлікті қолдау	
2.	Орталық Азиядағы баламалы инвестициялар нарығын дамыту	ОА аймағында негізгі инвестициялық ойыншы және стратегиялық серіктес рөлін атқару	1.Венчурлік капитал нарығын дамыту. 2.Стресстік активтер нарығын дамыту. 3.Жергілікті және аймақтық ТИ нарығын дамыту.
3.	Жаһандық стратегиялық активтерді бөлу	Технологияларды/ инновацияларды/тәжірибені трансферттеу және инвестициялардың қосымша құнын құру мақсатында әртүрлі географиялық аймақтар мен инвестициялық бағыттардағы активтерді стратегиялық бөлу.	1. Халықаралық инвестициялық қоғамдастықпен серіктестікті кеңейту. 2. Әлемдік мегатрендтерге инвестициялауға баса назар аудара отырып, тәжірибелі халықаралық БК басқаруымен ТИҚ инвестициялау 3. QIC «жауапты инвестициялау» тұжырымдамасын одан әрі интеграциялау.

Стратегиялық бағыттардың әрқайсысы бойынша осы Даму стратегиясының 4-бөлімінде 2033 жылға арналған нысаналы мәнді айқындай отырып, QIC қызметінің стратегиялық түйінді көрсеткіштері көзделген.

Жылдық аралық нысаналы мәндері мен іс-шаралары бар егжей-тегжейлі қосалқы міндеттер qіс Директорлар кеңесі бес жылға бекітетін QIC дамыту жоспары шеңберінде көзделетін болады.

3.1. «Қазақстандағы тікелей инвестициялар экожүйесін дамыту» 1-стратегиялық бағыты

Мақсаты: *Тікелей инвестициялар нарығының инфрақұрылымын дамыту*

QIC ҚР-дағы тікелей инвестициялар нарығының драйвері болып табылады және нарық инфрақұрылымын дамытуға бағытталған. Жергілікті ТИ нарығы қалыптасу кезеңінде болғандықтан, халықаралық стандарттарға сәйкес институционалдық база құру қажет. Сонымен қатар, бірқатар экономикалық дағдарыстар экономиканың нақты секторының проблемаларын тағы бір рет ашты: экономикалық белсенділіктің құлдырауы кезінде қауіпсіздік маржасының төмендігі, несиелендіру, айналым капиталының тапшылығы. Осылайша қаржыландырудың баламалы әдістеріне, атап айтқанда – үлестік қаржыландыруға қажеттілік күшейе түсті.

Осы міндетті шешу үшін Корпорация ТИ нарығы және кәсіпкерлердің жергілікті кластері арасында үлестік қаржыландыру құралы туралы хабардарлықты арттыратын болады.

Осы міндетті шешу үшін Корпорация жергілікті кәсіпкерлер кластері арасында тікелей инвестициялар нарығы және үлестік қаржыландыру құралы туралы хабардарлықты белсенді түрде арттыратын болады. Осы стратегиялық курс шеңберіндегі басым бағыттардың бірі QIC инвестициялық қызметінің ішкі архитектурасын трансформациялау болады.

QIC дамуының негізгі кезеңі оның тұтқындаушы басқарушы компаниялары мен қорларын корпоративтік қаржыландыру қағидаттарына негізделген модельге көшу арқылы қайта құру болуы керек:

- Ірі және жоғары сапалы инвестициялық жобалардың шектеулі санына шоғырлану;
- Тереңдетілген салалық мамандандыру;
- Мәмілелерді икемді және жеке құрылымдау;
- Портфельдік компанияларды стратегиялық басқаруға белсенді қатысу.

Портфельдік компаниялардың инвестициялық тартымдылығын арттыру және жария нарықтарға шығу мүмкіндігіне дайындық мақсатында QIC ашықтық пен операциялық тиімділікті арттыру құралдарын енгізетін болады. Бұл құралдарға корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерін тираждау, атқарушы органдар қызметінің ашықтығына қойылатын талаптар, қаржылық есептіліктің міндетті сыртқы аудиті және әлеуетті инвесторлар мен серіктестер тарапынан сенімді нығайту жөніндегі өзге де шаралар кіреді.

Өсудің, масштабтаудың, экспортқа бағдарланудың елеулі әлеуеті бар және экономикаға мультипликативтік әсері бар орта және ірі бизнесті қолдауға

ерекше назар аударылатын болады. QIC сонымен қатар инвестициялардың жалпы көлеміндегі үлестік қаржыландыру үлесін біртіндеп ұлғайтуды, оны жылдық мәнде кемінде 70% деңгейіне жеткізуді жоспарлап отыр, бұл өз кезегінде серіктестік инвестицияларды тарту есебінен жобаларды капиталдандыруды күшейтуге, сондай-ақ қаржыландырудың тұрақты құрылымын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, өсімдік шаруашылығы нарығының негізгі ойыншыларын шоғырландыруға және ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге табыстылықтың тұрақты және қолайлы деңгейін қамтамасыз ете отырып, қазақстандық өнімдердің нарықтық жағдайларда халықаралық экспорттық саудасын дамытуға бағдарланған QIC жанынан мамандандырылған сауда қорын құру мүмкіндігі қаралатын болады. Мұндай қор қаржылық және материалдық активтермен (вагон паркі, қойма терминалдары және басқа мүлік) қатысу мүмкіндігімен ішкі нарықтағы бағаны анықтайтын жетекші трейдерлерді біріктіру платформасы бола алады. Бұл тұрақты тауар өткізгіш инфрақұрылымды қалыптастыру және отандық агроөнімнің сыртқы нарықтарға шығу жағдайларын жақсарту үшін алғышарттар жасайды.

Осы шаралар жиынтығында QIC-тің кәсіпкерлікті дамытудағы және Қазақстанда тікелей инвестициялардың тұрақты экожүйесін құрудағы институционалдық рөлін нығайтады.

QIC институционалдық даму стратегиясын іске асыру шеңберінде басқарудың неғұрлым нарықтық және ашық моделіне көшумен кэптивті басқарушы компанияларды дамыту басым бағыт болады. Қазіргі заманғы квазимемлекеттік жеке капитал қорлары үшінші тарап инвесторларынан капитал тартуға қабілетті кәсіби басқарушы компаниялардың пайдасына жабық корпоративтік құрылымдардан бас тарту тенденциясын көрсетеді. Мұндай трансформация инвестициялық модельдің тұрақтылығын арттырады, қызметті масштабтауға ықпал етеді және инвестициялық тартымдылықтың өсуін қамтамасыз ете отырып, нарықтағы позицияны нығайтады.

Институционалдық даму курсын жалғастыра отырып, QIC өзінің еншілес ұйымдары-»BV Management» ЖШС және «Baiterek Venture Fund» АҚ және «BGLOBAL Ventures Ltd» ЖК базасында «in-house General Partner»(in – house GP) моделін іске асырады. Бұл бағыттың мақсаты инвестициялық талдау, корпоративтік шешімдер қабылдау және қор менеджменті саласындағы үздік халықаралық стандарттарға сәйкес қорларды тиімді басқаруға қабілетті ішкі басқарушы құрылымдардың кәсіби командасын қалыптастыру болып табылады. In-house GP дамыту ішкі құзыреттерді нығайтуға, активтерді басқару тәсілдерінің сабақтастығын қамтамасыз етуге және болашақта QIC инвестициялық бастамаларын іске асыру кезінде сыртқы, оның ішінде халықаралық, басқарушы компанияларға тәуелділікті төмендетуге мүмкіндік береді.

Стратегиялық мақсат шеңберіндегі негізгі міндеттер:

1. Халықаралық стандарттарға сәйкес тікелей инвестициялардың жергілікті нарығының ашық және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін құқықтық және институционалдық базаны әзірлеуге белсенді қатысу.

2. Жергілікті кәсіпкерлер арасында үлестік қаржыландыру құралы туралы хабардарлықты арттыру және насихаттау.

Мақсаты: *Кәсіпкерлікті қолдау*

Қазіргі заманғы квазимемлекеттік жеке капитал қорлары сыртқы инвесторлардан капитал тартуға, активтерді әртараптандыруға және тәуекелдерді азайтуға бағытталған басқарудың нарықтық моделіне көшуде. Басқарушы компаниялардың моделінің пайдасына жабық корпоративтік құрылымдардан бас тарту қызметті кеңейтуге, нарықтық позицияларды нығайтуға және тұрақтылықты арттыруға мүмкіндік береді. Қорларды басқаруда үздік халықаралық тәжірибелерді енгізу кәсіби деңгейдің өсуіне, активтерді тиімді басқаруға және халықаралық стандарттарға сәйкес келетін бәсекеге қабілетті инвестициялық ортаны қалыптастыруға ықпал етеді.

Кәсіпкерлік субъектілерін қолдау мақсатында QIC тікелей инвестициялар саласындағы бІрегей инвестициялық мандатты және инвестициялық қызметтің елеулі тәжірибесін пайдалануды жалғастырады.

Корпорация қаржылық қолдаудың қайтарымды шараларын тұтқындаушы ТИҚ арқылы, сондай-ақ капиталдың сыртқы және ішкі борыштық нарықтарынан ұсынатын болады. Бұл қаражат өңдеу өнеркәсібі, әлеуметтік инфрақұрылым, тұрақты энергетика, ауыл шаруашылығы саласындағы жобаларды қоса алғанда, экономиканың шикізаттық емес секторларындағы кәсіпорындарды, сондай-ақ экспорттық әлеуеті жоғары және Өңірлік даму теңгерімсіздіктерін теңестіруге бағытталған жобаларды қаржыландыруға бағытталатын болады.

Аталған басымдықтарды іске асыру және ұлттық экономиканың орнықты дамуына жәрдемдесу мақсатында 2025 жылы QIC жарғылық капиталын 500 млрд теңге сомасына ұлғайта отырып, «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ жарғылық капиталын ұлғайту көзделген.

Қазақстандағы ішкі экономикалық процестерге әсер ететін ағымдағы жаһандық макроэкономикалық орта жағдайында QIC әртүрлі мамандандырылған ұйымдармен және серіктестермен белсенді өзара іс-қимыл жасау жолымен перспективалы жобалардың «пулын» белсенді іздеу және қалыптастыру тәсілін ұстанады. Сондай-ақ QIC инновациялық технологиялар өндірісі, «жасыл» технологиялар, жаңартылатын энергия көздері, әлеуметтік жобалар сияқты шикізаттық емес секторларға меншікті капиталды инвестициялауды жүзеге асыратын болады.

Бұдан басқа, QIC өндірістік процестерді жаңғырту, оңтайландыру және портфельдік компаниялардың технологиялық жабдықтарын жетілдіру мақсатында технологиялық және инновациялық шешімдерді енгізу бойынша кросс-портфельдік қолдау көрсететін болады.

Бұл үшін QIC «BGLOBAL ventures Ltd.» ЖК еншілес ұйымы арқылы отандық стартаптарды қолдауға бағытталған бірқатар іс-шараларды жүзеге

асыратын болады, оның негізгі мақсаты ҚР мен ОА өңірінде венчурлік экожүйені дамыту. BGlobal Ventures қызметі жаңа технологиялық шешімдердің жалпы дамуын қамтамасыз етеді және пайплайналық жобаларды оның ішінде QIC венчурлік қорлары үшін қалыптастырады. Бұл қадамдар аймақтық стартаптардың дамуына ықпал етеді, олардың өніміне сұранысты қалыптастырады, Agritech, BioTech, EduTech сияқты жергілікті салаларды жаңғыртуға ықпал етеді және жобалау компанияларының тиімділігін арттырады.

Тұтқындау командаларының тәжірибесін/сараптамасын арттыру арқылы адами капиталды дамытуға ерекше назар аударылатын болады. Сондай-ақ QIC портфелінің сапасын арттыру мақсатында операциялық және инвестициялық бизнес-процестерге ESG факторларын одан әрі интеграциялау жалғастырылатын болады.

3.2. «Орталық Азиядағы баламалы активтер нарығын дамыту» 2-стратегиялық бағыты

Мақсаты: *ОА аймағында негізгі инвестициялық ойыншы және стратегиялық серіктес рөлін атқару.*

Қазақстанның стратегиялық географиялық орналасуын, дамудың экономикалық көрсеткіштерін, жүргізіліп жатқан экономикалық реформаларды, кәсіпкерлік үшін қолайлы жағдайларды және ағылшын құқығына негізделген АХҚО-ның артықшылықтарын ескере отырып, Қазақстанның Орталық Азияның инвестициялық хабының рөлін атқару әлеуеті зор.

Өңірдің өсіп келе жатқан инвестициялық тартымдылығы жағдайында активтердің баламалы сыныбы сегментінде жинақталған тәжірибені және жергілікті сараптаманы пайдалана отырып, «Бәйтерек» холдингі мен ҚР Үкіметі атынан жалғыз акционердің қолдауын пайдалана отырып, Корпорация халықаралық инвесторлар мен БК үшін Орталық Азия өңіріндегі негізгі инвестициялық ойыншы және стратегиялық әріптес рөлін өз мойнына алып, ТШИ ағынын ілгерілетуге тиіс.

Осы мақсатта Корпорацияның қызметі баламалы активтер класы нарығын дамытуға бағытталатын болады.

1. *Венчурлік капитал нарығын дамыту.*

Әлемдік тәжірибеде венчурлік бизнес инновациялық әзірлемелер мен технологияларды коммерцияландыруға қаржыландырудың негізгі көзі болып табылады. Бұл ретте әлемде венчурлік капитал нарығын дамытуда бірінші кезеңдерде мемлекет венчурлік қорларды қоса қаржыландыру, инновациялық фирмалар мен венчурлік кәсіпорындар үшін жеңілдіктер беру және салық ауыртпалығын азайту арқылы шешуші рөл атқарады.

QIC халықаралық ТИ қор қоры ретінде дамудың әртүрлі кезеңдеріндегі аймақтық стартаптарды қаржыландыруға қол жетімділікті жақсарту үшін халықаралық серіктестері бар венчурлік қорларға инвестор болып табылады. Венчурлік бағытты дамыту шеңберінде QIC институционалдық инвестор

ретінде олардың стратегиялық қызметін сүйемелдеуді қамтамасыз ете отырып, венчурлік қорларды қоса қаржыландыруды жүзеге асыратын болады. Корпорация сондай-ақ индустрияға халықаралық стандарттар мен озық тәжірибелерді енгізуге, сондай-ақ венчурлік нарыққа қатысушылардың жұмысы туралы талдамалық материалдарды таратуға ықпал ететін болады. Бұл шаралар қазақстандық венчурлік экожүйені жаһандық инновациялық кеңістікке біртіндеп интеграциялауға бағытталған.

Венчурлік нарықтың экожүйесін дамыту мақсатында QIC – BGlobal Ventures еншілес ұйымы мынадай бағыттар бойынша жұмыс істейтін болады:

1) технологиялық стартаптарды қаржыландыруға бағытталған венчурлік қорларды құру және басқару;

2) инвестициялық активтерді тиімді басқару үшін басқарушы компания ретінде дамыту;

3) ерте кезеңдерде инвестициялайтын венчурлік қорларды іске қосу және дамыту – егіс алдындағы кезеңнен А кезеңіне дейін және одан кейінгі кезеңдерге дейін;

4) венчурлік экожүйеге қатысушылар үшін (стартаптар, инвесторлар, инкубаторлар және акселераторлар) бағдарламалар жүргізу;

5) инвестицияларды, оның ішінде венчурлік қаржыландыруды танымал етуге бағытталған іс-шараларға белсенді қатысу.

QIC жеке венчурлік қорларды, үдеткіштерді, инкубаторларды, технологиялық саябақтарды және білім беру платформаларын қоса алғанда, венчурлік және стартап-экожүйенің негізгі қатысушыларымен ынтымақтастықты нығайтады. Мұндай ынтымақтастық инновацияларды қолдаудың өңірлік инфрақұрылымын дамытуға және экспорттық әлеуеті бар технологиялық жобалардың өсуін ынталандыруға бағытталған.

8-кесте: QIC-тің венчурлік қаржыландыру нарығына қатысуының негізгі нұсқалары

	Халықаралық БК-мен бірлесіп co-GP ретінде кіру және қолда бар капиталмен инвестицияларды жүзеге асыру	**Акционерден қолда бар капиталы/қосымша капитал тартуы бар венчурлік қорларға LP ретінде кіру**	**Акционерден/мемлекеттен және үшінші тұлғалардан қосымша капиталы бар меншікті венчурлік қорларды құру**
Сипаттама	Венчурлік қаржыландыру саласында тәжірибе мен білім алу үшін серіктестікті танылған және беделді БК/венчурлік қорлармен бірлескен GP ретінде қарастыруға болады. Бірлескен басқару практикалық тәсілді қажет ететіндіктен, QIC тереңірек қарым-қатынас орнату және олардың инвестициялық стратегияларын, құрылымдары мен процестерін жақсырақ	Венчурлік қорларға инвестициялаудың ерекшелігін тереңірек түсінген кезде, инвестициялардан түсетін кірісті ұлғайту және жетекші халықаралық ойыншылармен іскерлік байланыстарды арттыру мақсатында LP ретінде халықаралық венчурлік қорларға инвестициялау мүмкіндігі бар.	Венчурлік қаржыландыру стратегиясы мен процестері туралы тәжірибе мен түсінікке ие бола отырып, QIC Қазақстанда технологиялық кәсіпкерлік пен инновацияларды дамыту үшін стратегиялық серіктеспен (мысалы, тәжірибелі өңірлік GP-мен бірлескен кәсіпорын) бірлесіп, өзінің венчурлік қорларын құруға мүмкіндігі бар.

	түсіну үшін жетекші венчурлік компаниялармен тығыз жұмыс істеу мүмкіндігіне ие.		
Иелену	Бақыланбайтын үлестер	Бақыланбайтын үлестер	Бақыланатын үлестер
География және кезең	* Орталық Азияға мандаты бар жаһандық және аймақтық қорларға назар аудару • Егу кезеңінде де, егу кезеңінен кейінгі де раундтар	* Орталық Азияға мандаты бар жаһандық және аймақтық қорларға назар аудару	* Орталық Азияға мандаты бар жаһандық және аймақтық қорларға назар аудару • Егу кезеңінде де, егу кезеңінен кейінгі де раундтар
Серіктес	* Көбірек тәжірибе алу үшін тәжірибелі GP-мен бірлесіп инвестициялау (бұл опция QIC-ке венчурлік қаржыландыру нарығында іскерлік желіде жұмыс істеуге, сондай-ақ GP ретінде ішкі құзыреттілікті арттыруға көмектеседі)	* Жақсы іскерлік тәжірибесі бар және тәжірибелі GP қоры.	* Венчурлік қаржыландыру нарығында тәжірибелі GP және/немесе LP-мен серіктестік

2. Стресстік активтер нарығын дамыту

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында стресстік активтерді іске асырудың нарықтық механизмдерін дамыту бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілуде, оның негізгі мақсаты - жеке инвесторлар мен стресстік активтер нарығында басқарушылардың пайда болуы үшін институционалдық жағдайлар жасау арқылы стресстік активтерді экономикалық айналымға тарту, сондай-ақ мамандандырылған цифрлық платформа құру арқылы мәмілелер жасау процесінің ашықтығын арттыру. Осы мақсатта жеке инвесторларды, соның ішінде бейрезиденттерді қосу арқылы стресстік активтерді уәкілетті сатып алушылардың бар тізімін кеңейтуді, сондай-ақ жұмыс істемейтін несиелерге қызмет көрсету және басқару бойынша инвесторларға қызмет көрсететін сервистік компаниялар институтын құруды көздейтін стресстік активтер нарығын дамыту жөніндегі заңнамаға тиісті өзгерістер енгізілді.

Стресстік активтер нарығын сауықтыру және оларды кейіннен экономикалық айналымға тарту мақсатында QIC зәкірлі қатысуымен және осы сегментте мол тәжірибесі бар халықаралық GP тарта отырып, өңірлік ТИҚ/БК құрған жөн. ТИҚ/БК активті сауықтыру және қайта құрылымдау арқылы пайда табу мақсатында сенімді бизнес-моделі және елеулі ішкі құны бар стресстік активтерге/жобаларға инвестиция салады.

9-кесте: QIC-тің стресстік активтер нарығына қатысуының негізгі нұсқалары

	Акционерден жаңа капитал қорын басқару үшін аймақтық және/немесе халықаралық GP-мен бірлескен кәсіпорын құру	**Акционерден жаңа капитал қорын басқару үшін тәжірибелі топты жалдау**	**Акционерден қосымша қаражатпен стресстік активтер қорына LP ретінде қатысу**
Сипаттама	Qic-тің стресстік активтерді басқарудағы тәжірибесінің жоқтығын және онымен байланысты тәуекел деңгейін ескере отырып, GP QIC үшін	Стресстік активтер нарығында тәжірибе алу үшін проблемалық банктік қарыздар, банкроттықты басқару, сондай-ақ	Ұзақ мерзімді перспективада проблемалық активтер нарығы дамығаннан кейін және Қазақстан

	қорды басқаратын аймақтық/халықаралық GP-мен бірлескен кәсіпорын құруды қарастырған жөн: **Иелену:** бірлескен кәсіпорын серіктесімен бақылау пакетін бөлу **География:** Қазақстанға фокус **Серіктес:** Қорды басқару үшін халықаралық стресстік активтер нарығында тәжірибелі GP-мен серіктестік. Осы активтер класын басқарудағы ерекшеліктер мен қиындықтарды ескере отырып, тәжірибелі GP-мен ынтымақтастық негізгі компонент болып табылады (яғни, бағалау, қайта құрылымдау, құқық және банкроттықты басқару саласындағы білімнің жоғары деңгейі қажет).	құқықтану, банк,, бағалау және қайта құрылымдау сияқты салаларда кең білімі бар тәжірибелі топты (4-5 адам) жалдау туралы ойлану керек. Бұл инвестициялық топ қол жетімді капиталды немесе арнайы бөлінген қаражат пулын басқарады. Бұл ретте, qic тұтқындау командасы жергілікті нарық пен жобаларға сараптама ұсыну үшін қосалқы GP ретінде тартылуы мүмкін. Бұл QIC-тің стресстік активтер қорларын басқару бойынша ішкі құзыреттерін арттыруға мүмкіндік береді.	нарығында қорларды белсенді басқарушылар болған кезде төменде келтірілген өлшемшарттарды сақтай отырып, нарыққа LP ретінде қатысу нұсқасын қарастыру қажет: **Иелік ету:** қордағы миноритарлық үлес (10-20%) **География:** Қазақстан және ОА **Нысаналы қоры:** жақсы тарихы бар және тәжірибелі GP қоры. Қорды таңдау дұрыс жүргізілген Due diligence процесінің негізінде жүзеге асырылуы тиіс.

3. Жергілікті және өңірлік ТИ нарығын дамыту

QIC жаңа ТИҚ құру және ірі халықаралық инвесторлармен бірлескен инвестицияларды жүзеге асыру үшін мүмкіндіктер іздеу арқылы әлемдік инвестициялық қоғамдастықпен ынтымақтастықты нығайтуды жалғастырады.

Халықаралық қаржы ұйымдары мен жаһандық инвестициялық қоғамдастықтан қосымша қаржыландыруды тартуды қоса алғанда, жергілікті және өңірлік ТИ нарығын дамытуға бағытталған жаңа бастамаларды іске қосу жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады.

Бұл ретте фокус өңірдің әлеуметтік-экономикалық проблемаларын шешуге және орнықты даму мақсаттарына қол жеткізуге арналған өңірлік қорларға қатысу үшін жеке инвесторларды тартуға бағытталатын болады.

3.3. 3 «Активтерді жаһандық стратегиялық бөлу» стратегиялық бағыты

Мақсаты: *Технологияларды/ инновацияларды/тәжірибені трансферттеу және инвестициялардың қосымша құнын құру мақсатында әртүрлі географиялық аймақтар мен инвестициялық бағыттардағы активтерді стратегиялық бөлу.*

Жаһандық сұранысты, инновацияны және қосылған құнды құруды қоса алғанда, экономикалық өсу көздеріне инвестицияларды жүзеге асыру үшін әртүрлі географиялық аймақтардағы және инвестициялық бағыттардағы активтерді стратегиялық бөлу мақсатында Корпорация мынадай міндеттерді шешуге бағытталатын болады:

1) халықаралық инвестициялық қоғамдастықпен серіктестікті кеңейту;
2) әлемдік мегатрендтерге инвестициялауға баса назар аудара отырып, тәжірибелі халықаралық БК басқаруымен ТИҚ инвестициялау;
3) QIC «жауапты инвестициялау» тұжырымдамасын одан әрі интеграциялау.

Осы міндеттер шеңберінде Корпорация перспективалы халықаралық қорлардың фандрайзингіне қол жеткізу және QIC командасының тәжірибесі мен құзыретін арттыру үшін әлемдік инвестициялық қоғамдастықпен ынтымақтастықты кеңейтетін болады.

QIC исламдық инвестициялау қағидаттарына сәйкес келетін үлестік қаржыландыру тетіктерін дамыту арқылы ислам елдерімен ынтымақтастықты кеңейту мүмкіндігін қарастыруда. Осыған байланысты капиталға және инвестициялық сараптамаға қол жеткізуді қамтамасыз ететін дамыған исламдық қаржы жүйелері бар елдердің серіктестерінің қатысуымен тікелей инвестициялар қорларын құру ерекше қызығушылық тудырады.

Корпорация халықаралық ынтымақтастықты нығайтуға және басқа елдердің мемлекеттік институттарымен бірлескен бастамаларды іске асыруға бағытталған өзінің инвестициялық қызметінің бөлігі ретінде G2G (Government to Government) бағытын дәйекті түрде дамытады. G2G тәсілін дамыту корпорацияның стратегиялық басымдықтарына интеграцияланады және оны одан әрі дамытудың негізгі міндеттерінің бірі ретінде қарастырылады. Бұған шетелдік мемлекеттік құрылымдар мен бейінді даму институттарының қатысуымен инвестициялық жобаларды белсенді пысықтау кіреді.

QIC қазіргі жаһандық «мегатрендтерге» сәйкес сапалы және тұрақты жобалар портфелін құруға бағытталған халықаралық ТИҚ инвестиция салады.

Корпорация назар аударатын бірқатар мегатрендтер бар:

– *өнімділікті арттыру:* шектеулі ресурстар, демографиялық сын-қатерлер және жаһандық бәсекелестіктің күшеюі жағдайында тұрақты экономикалық өсудің негізгі факторы болып табылады. Цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы (автоматтандыруды, жасанды интеллект пен деректерді талдауды қоса алғанда), халықтың қартаюы мен еңбек ресурстарының тапшылығы түріндегі демографиялық сын-қатерлер, жаһандық бәсекелестіктің күшеюі, сондай-ақ табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және тұрақтылыққа қол жеткізу қажеттілігі өнімділікті арттыруға арналған жаһандық трендтің қозғаушы күштері. Олар бірге процестердің тиімділігін арттыратын, шығындарды азайтатын және қосылған құнды арттыратын шешімдерге тұрақты сұранысты қалыптастырады;

– *тұрақты инвестиция:* декарбонизация, қалдықтарды басқару, суды үнемдеу және қоршаған ортаның ластануын азайту шаралары;

– *индустрия 4.0:* цифрлық трансформация, жаһандық логистика, компьютерлік желі, бөлісу экономикасы (онлайн платформалар);

– *технологиялар мен инновациялар:* Big Data және аналитика, робототехника және автоматтандыру, инновациялық бизнес-модель (BMI);

Осы кластердің халықаралық ТИҚ қатысуының және перспективалы/озық жобаларға инвестициялаудың негізгі мақсаты ТИҚ деректерінен жаһандық стратегиялық әріптестерді тарта отырып, озық технологияларды/ноу-хауды және олардың өндірістерін ҚР-да кейіннен оқшаулауды ынталандыру болып табылады. Бұдан басқа, халықаралық ТИҚ қатысу халықаралық ТИҚ портфельдік компанияларында отандық

тауарларға/қызметтерге сұранысты ынталандыру арқылы қазақстандық жобалар үшін жаңа экспорттық нарықтардың ашылуына ықпал ететін болады.

Жаһандық капитал нарығы инвестициялық ағындарды экология, қоғам және корпоративтік басқару мәселелеріне жауапкершілікпен қарайтын және оң экологиялық және әлеуметтік нәтижелерге бағытталған секторларға/өндірістерге/компанияларға бағыттайды. ESG күн тәртібін есепке алмау – бұл орта және ұзақ мерзімді перспективада, жалпы ел мен жекелеген компаниялар үшін капитал нарықтарын жабудың айқын жолы. Осылайша, ESG қағидаттарын енгізу/сақтау арқылы қолайлы инвестициялық ахуалды қалыптастыру – Қазақстанның инвестициялық экожүйесін одан әрі дамыту жөніндегі маңызды бағыттардың бірі.

Қазіргі уақытта мемлекет Қазақстан экономикасын декарбонизациялау бойынша белсенді шаралар қабылдауда. Париж келісімі шеңберінде өз міндеттемелерін орындау үшін Қазақстан Үкіметі 2023 жылдың басында 2060 жылға дейін көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясын қабылдады. Осы стратегияға сәйкес Қазақстан парниктік газдар шығарындыларын 2030 жылға қарай 1990 жылғы деңгеймен салыстырғанда (шартсыз мақсат) 15% - ға немесе экономиканы декарбонизациялау мақсатында халықаралық инвестициялар алған жағдайда (шартты мақсат) 25% - ға қысқартуға ұмтылады.

Сондай-ақ, Қазақстанның Экологиялық кодексінің ережелері мен Инвестициялық саясат тұжырымдамалары шетелдік инвестицияларды тартуға, «жасыл» технологиялармен алмасуға және осындай инвестициялар мен технологияларды тарту бойынша мемлекеттік қолдауға көп көңіл бөледі.

Өз кезегінде QIC «жауапты инвестициялау» тұжырымдамасын одан әрі интеграциялау шеңберінде «жасыл» инвестициялар портфелін ұлғайтуды жалғастырады. Тұрақты «жасыл» жобаларға инвестиция салу Қазақстанның өңірдегі климаттық жағдайды жақсарту және халықаралық қаржы институттарын тарту, сондай-ақ ТШИ-ға жәрдемдесу жөніндегі стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге тікелей әсер етеді.

Холдингтің даму жоспарына сәйкес QIC келесі бағыттар бойынша жұмысын жалғастырады:

– халықаралық ESG рейтингін алу/растау;

– төмен көміртекті дамыту жөніндегі ұлттық күн тәртібін іске асыруға жәрдемдесу;

– ESG қағидаттарына сәйкес келетін тұрақты қаржыландыру құралдарын дамытуға жәрдемдесу;

– ақпаратты жария етудің халықаралық және ұлттық стандарттарына сәйкес ашықтықты, соның ішінде ESG ашықтығын арттыру;

– ESG қағидаттарына сәйкес кадр саясатын одан әрі жетілдіру;

– жауапты сатып алуға жәрдемдесу;

– ESG тәуекелдерін QIC тәуекелдерді басқарудың кең жүйесіне кезең-кезеңімен біріктіру.

Әлемдік аренада QIC имиджін арттыру, инвесторлар үшін қолайлы ынтымақтастық жағдайларын жасау және еларалық инвестициялық ағындарды дамыту үшін Корпорация ESG қағидаттарын енгізуді/сақтауды жалғастырады.

4. Күтілетін нәтижелер

Әрбір стратегиялық бағыт шеңберінде QIC ҚТҚ пайдалана отырып, қойылған міндеттерге қол жеткізудің тұрақты мониторингін жүргізетін болады.

10-кесте: Қызметтің негізгі көрсеткіштері және көрсеткіштерді есептеу әдістемесі

№	Қызметтің стратегиялық негізгі көрсеткіші	Өлшем бірлігі	Есептеу әдістемесі	Мәні 2033 жыл	Деректер көзі
«Қазақстандағы тікелей инвестициялар экожүйесін дамыту» 1-стратегиялық бағыты					
1.	QIC жалпы активтерінен инвестициялық портфельдің үлесі (қазынашылық операцияларды қоспағанда)	%	D = I/A, мұндағы D = жалпы активтерден инвестициялық портфельдің үлесі; I = QIC инвестициялық портфелі (қазынашылық операцияларды қоспағанда); A = есепті кезеңнің соңындағы активтердің жиынтығы (шоғырл).	80	Қаржылық есептілік/QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
2.	Жылына жаңа инвестициялар көлемі (кэптивті қорларды қоса алғанда)	млрд. теңге	Пайдаланылмаған ТИҚ қайтаруларын шегергендегі есепті кезең үшін ТИҚ және («cash calls») дейін және есепті кезеңдегі жобалар бойынша қаражатқа дейін қызмет көрсетілген төлем талаптарының сомасы	130	Қаржылық есептілік/QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
3.	Үлестік қаржыландыру үлесін ұлғайту	%	D = C/I, мұндағы: D = жылына инвестициялардың жалпы көлемінен үлестік қаржыландыру үлесі; C = үлестік қаржыландырудың жалпы сомасы; I = бір жылдағы инвестициялардың жиынтығы.	70	Қаржылық есептілік/QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері

4.	Өңдеу өнеркәсібіндегі негізгі капиталға инвестициялар	млн теңге	Өңдеу өнеркәсібі секторындағы жобаларды қаржыландыру көлемдерінің сомасы (2033 жылға дейінгі жыл үшін), (2025 жылдан бастап жинақтаумен 2033 жыл).	20 638	QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
5.	Қарыз алудың жалпы құрылымындағы мемлекеттік емес қарыз алу көздерінің үлесі	%	X / Y * 100, мұндағы: X = жинақталатын мемлекеттік емес қарыз алудың номиналды құны; Y = жинақталатын жалпы қарыз алудың номиналды құны.	49,80%	Қаржылық есептілік/QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
«Орталық Азиядағы баламалы активтер нарығын дамыту» 2- стратегиялық бағыты					
6.	ТИ нарығындағы жаңа QIC бастамаларының саны	бірл. кум.	Ресми түрде іске қосылған жаңа бастамалардың (бағдарламалардың немесе инвестициялық платформалардың / қорлардың) саны (кумулятивті)	12	QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
3 «Активтерді жаһандық стратегиялық бөлу» стратегиялық бағыты					
7.	Салынған капиталдың жиынтық құны (Total Value to Paid-in Capital, TVPI)	Коэфф.	Total Value-QIC инвестициялық портфелінен және QIC инвестициялық портфелінің ағымдағы баланстық құнынан жалпы қайтарымдар сомасы (қазынашылық операцияларды қоспағанда) Paid - in Capital-QIC инвестицияларының жалпы көлемі ** есептеу кезінде 2020 жылға дейін құрылған тікелей инвестициялар қорларының (ТИҚ) (тұтқындау қорларын қоспағанда), сондай-ақ қатысу үлесі QIC-ке берілген ТИҚ көрсеткіштері ескерілмейді*	1,15	Қаржылық есептілік/QIC есепті жылдағы даму жоспарының орындалуы туралы есеп / QIC деректері
8.	Орнықты даму рейтингі	рейтинг	Рейтингтік агенттіктің бағалау нәтижелері	65 балл	Рейтингтік агенттікті бағалау нәтижелері бойынша есеп

5. Қосымшалар

№1 қосымша. Пайдаланылған дереккөздердің тізімі

1. Дүниежүзілік Банк: Әлемдік экономиканың болашағы.
https://thedocs.worldbank.org/en/doc/f43fb9163f5e4704740c30b614a9ad59-0050012024/related/GEP-June-2024-Chapter-1-Highlights.pdf

2. Дүниежүзілік Банк: Еуропа және Орталық Азия: кәсіпкерлік, технологиялар мен инновацияларды енгізу арқылы өсуді жеделдету.
https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/04/23/europe-and-central-asia-accelerate-growth-through-entrepreneurship-technology-adoption-and-innovation

3. ХВҚ-ның «Әлемдік экономиканы дамыту перспективалары» баяндамасы.
https://-www.imf.org/ru/Publications/WEO/Issues/2023/04/11/world-economic-outlook-april-2023

4. Қытайдағы өсуді қолдау үшін тұтынудың әлеуетін ашу - Дүниежүзілік банктің Экономикалық шолуы.
https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/06/13/unlocking-consumption-to-sustain-growth-in-china-world-bank-economic-update

5. Дүниежүзілік банк Үндістанның ЖІӨ-нің 2025-2026 жылдардағы өсу болжамын 6,3% деңгейінде сақтайды, бұл экономикалардың 70% - ы үшін 2025 жылға арналған болжамдарды төмендетеді.
https://indianexpress.com/article/business/world-bank-india-fy26-gdp-growth-forecast-lowers-2025-10059042/

6. ҚР Ұлттық статистика бюросы
https://stat.gov.kz/ru/

7. Private Equity International: June 2025 Issue.
https://www.privateequityinternational.com/download-the-june-2025-issue-of-private-equity-international/

8. Bain & Company Global private equity report 2025
https://www.bain.com/insights/topics/global-private-equity-report/

9. Financial Times.
https://www.ft.com/content/38c1687a-dba5-4442-a7e6-5ec0e0b0ac5b

10. Trading Economics.
https://ru.tradingeconomics.com/united-states/foreign-direct-investment

11. EY есебі «В условиях неопределенности глобальной экономики, какой путь изберет Центральная Азия?».
https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/ru_kz/topics/attractiveness/ey-central-asia-attractiveness-survey-2022.pdf

12. ClimateScope by Bloomberg.
https://www.global-climatescope.org/markets/kazakhstan

13. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі
https://nationalbank.kz/

14. KASE, AIX деректері.
https://kase.kz/ru/presentations/; https://aix.kz/ru-/news-announcements-ru/aix-news-ru/

15. Қазақстандағы тікелей инвестициялар нарығы туралы есеп, KMPG.

https://assets-.kpmg.com/content/dam/kpmg/kz/pdf/2019/09/KPMG-Private-Equity-Market-in-Kazakhstan-RUS-2019.pdf

№2 қосымша. Глоссарий

Термин	Мәні
CAGR	Күрделі пайызды ескере отырып, орташа жылдық өсу қарқыны
COVID-19	Жұқпалы ауру
Due diligence	Инвестиция алуға үміткер компания қызметінің барлық аспектілерін тексеру жүзеге асырылатын инвестициялау процесінің кезеңі
ESG (environmental, social and governance factors)	Әлеуметтік жауапты инвесторлар әлеуетті инвестицияларды бағалау және таңдау үшін пайдаланатын компания қызметінің экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық аспектілерін көрсететін өлшемшарттар жиынтығы.
Family office	Ауқатты отбасылар үшін инвестициялар мен капиталды басқарумен айналысатын жеке компания
Private equity	Осы Стратегияның мақсаттары үшін мынадай анықтама тұжырымдалған: инвестициялаудың орта мерзімді көкжиегі бар және капитал өсімінен кіріс алуға (capital gains) және акционерлер үшін құнды ұлғайтуға (shareholder value) бағытталған жеке компаниялардың капиталына инвестициялар
Venture Capital	Айтарлықтай өсу әлеуеті бар компанияларға тәуекелді инвестицияларға бағытталған жеке капитал түрі
Бас серіктес	Қордың барлық private equity міндеттемелеріне жауап беретін Қордың тең құрылтайшысы немесе бірлескен инвесторы, әдетте Қордың басқарушы компаниялары бас серіктес ретінде әрекет етеді
Инвестициялық портфель	QIC стратегиялық және өтімді портфелін қамтиды
Қызметтің негізгі көрсеткіштері	Ұйымның стратегиялық және тактикалық мақсаттарына жетуге мүмкіндік беретін компанияның немесе оның жекелеген бөлімшелерінің көрсеткіштері.
Өтімді портфель	Банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша және QIC қысқа мерзімді депозиттері, тазартылған бағалы металдар, корпоративтік және мемлекеттік бағалы қағаздар, қаржы құралдары, құрылымдық өнімдер
Экономиканың шикізаттық емес секторы	Минералдық шикізатты өндірумен және сатумен және геологиялық барлаумен байланысты емес экономика салалары
Жауапкершілігі шектеулі серіктестік (LP)	Private equity қорының тең құрылтайшысы немесе тең инвесторы, оның міндеттемелері бойынша жауап береді және ол Қорға енгізген қаражат сомасы шегінде ғана тәуекелге барады
ТШИ	Нәтижесінде бір экономиканың резиденті - инвесторлар басқа экономиканың резиденті болып табылатын инвестициялау объектілерін басқаруға елеулі бақылау немесе ықпал ету мүмкіндігін алатын халықаралық инвестициялар санаты
Әділ құн (Fair value)	Актив айырбастауға болатын немесе мұндай операцияны жасауға ниет білдірген, жақсы білетін тәуелсіз тараптар арасында операция жасау кезінде міндеттеме орындалатын сома

Стратегиялық портфолио	QIC қатысуын куәландыратын салымдарды, үлестерді, акцияларды, пайларды және мүліктік құқықтардың басқа түрлерін сатып алу арқылы инвестициялық қорларға, инвестициялық жобаларға және жобалау компанияларына инвестициялау бойынша QIC қабылдаған міндеттемелерінің жиынтығы
Орнықты даму	Болашақ ұрпақтың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндігіне нұқсан келтірместен Қоғамның ағымдағы қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған дамудың стратегиялық тәсілін білдіреді. Ол табиғи ресурстарды сақтауға және әлеуметтік әділеттілікті сақтауға бағытталған экономикалық, әлеуметтік және экологиялық дамудың теңдестірілген қоспасын қамтиды.
Дүниежүзілік Банк	Қаржылық және техникалық көмек көрсету арқылы мүше елдердің дамуына жәрдемдесу мақсатында құрылған халықаралық қаржы ұйымын білдіреді. Банк кедейлікті азайтуға, әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға, білім беру мен денсаулық сақтауды қолдауға, сондай-ақ тұрақты экономикалық өсуге және табиғи ортаны қолдауға бағытталған түрлі жобаларды қаржыландырады.
Халықаралық валюта қоры	Әлемдік қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету, халықаралық саудаға жәрдемдесу және орнықты экономикалық өсу мен дамуды ынталандыру мақсатында құрылған мемлекетаралық ұйым.
«Growth» активтері	Пайда немесе акция құнының жоғары өсу қарқынының арқасында болашақта құнның айтарлықтай өсуіне әлеуеті бар компанияларға немесе қаржы құралдарына инвестициялар.
Buyouts	Олар бизнесті бақылауды сатып алу мақсатында компания немесе оның бір бөлігі ағымдағы иелерден сатып алынатын мәмілелерді білдіреді.
Фандрэйзинг	Белгілі бір бастаманы, жобаны немесе ұйымды қолдау мақсатында адамдардан, ұйымдардан немесе қауымдастықтан қаражат жинау процесі.
Квазимемлекеттік сектор	Ресми түрде мемлекеттен тәуелсіз, бірақ үкіметтің ықпалы күшті ұйымдарды қамтитын экономика секторы.
РЕПО	Бұл екі тарап арасындағы мәміле, оның шеңберінде бір тарап бағалы қағаздарды екінші тарапқа алдын-ала келісілген баға мен мерзім бойынша сатып алу міндеттемесімен сатады.
Big Data	Масштабы мен күрделілігіне байланысты арнайы талдау және өңдеу әдістерін қажет ететін ақпараттың үлкен көлемін білдіретін термин.
Dry powder	Белгілі бір мүмкіндіктерге инвестиция салуға дайын, бірақ нақты активтерге немесе жобаларға әлі салынбаған пайдаланылмаған капитал.

№3 қосымша. Аббревиатуралар тізімі

АНК	Аграрлық несие корпорациясы:
АҚ	Акционерлік қоғамы
АӨК	Агроөнеркәсіп кешені
ЕДБ	Екінші деңгейдегі банктер.
ҚДБ	Қазақстан Даму Банкі
ЖІӨ	Жалпы Ішкі өнім
МЖӘ	Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік
ЕҰ	Еншілес ұйымдар
ЕОА	Еуропа және Орталық Азия
ИК	Инвестициялық комитет
ҚТК	Қызметтің түйінді көрсеткіштері
МШОК	Микро, шағын және орта кәсіпорындар
ШОБ	Шағын және орта бизнес
МҚҰ	Халықаралық қаржы ұйымдары
АХҚО	«Астана» халықаралық қаржы орталығы
ҰБХ	акционерлік қоғамының
БАӘ	Біріккен Араб Әмірліктері
БҰҰ	Біріккен Ұлттар Ұйымы
ТИ	Тікелей инвестициялар
ТШИ	Тікелей шетелдік инвестициялар
ҚР	Қазақстан Республикасы
БАҚ	Бұқаралық ақпарат құралдары
ҚМЖ	Құрылыс-монтаж жұмыстары
АҚШ	Америка Құрама Штаттары
АЭА	Арнайы экономикалық аймақтар
ЖШС	Жауапкершілігі шектеулі серіктестік
БК	Басқарушы компания
ТИҚ	Тікелей инвестициялар қорлары
ПКҚ	көрсететін агеттік қызмет құны
ЖК	Жеке компания
ЭКА	Басқарма төрағасы
ADB	Asian Development Bank
AIX	Astana International Exchange
AUM	Assets Under Management
B2B	Business-to-business
BMI	Business model innovation
BVF	«Baiterek Venture Fund» АҚ
EBITDA	Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization
EBRD	The European Bank for Reconstruction and Development
ESG	Environmental, social, and corporate governance
EY	Ernst & Young
FGF	Falah Growth Fund L.P.
GP	General partner
GRI	Global Reporting Initiative
IFC	International Finance Corporation
IPO	Initial public offering

IT	Information Technology
KASE	«Қазақстан қор биржасы» АҚ
L.L.C.	Limited liability company
LP	Limited partner
PRI	Principles of responsible investments
QIC	Qazaqstan Investment Corporation
SIFEM	Swiss Development Finance Institution
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
S&P	Standard & Poor’s
UN	United Nations

№4 қосымша Диаграммалар тізімі

1-диаграмма: Қазақстандағы ЖІӨ өсу динамикасы, жж.
2-диаграмма: Инфляция, 2014 – 2024 жж
3 – диаграмма: Қазақстандағы экспорт және импорт динамикасы, 2014-2024 жж.
4-диаграмма: ҚР банк секторының активтерінің, міндеттемелерінің және капиталының динамикасы.
5-диаграмма. Тартылған жеке капиталдың әлемдік көлемі, қорлардың түрі бойынша.
6-диаграмма. Шығу құнының әлемдік көлемі
7-диаграмма. Американдық жеке капитал нарығының инвестициялық белсенділігі.
8-диаграмма. Еуропалық жеке капитал нарығындағы инвестициялық белсенділік.
9-диаграмма. АҚШ инвесторларының қатысуымен инвестициялық белсенділік.
10-диаграмма: Қазақстанға тікелей шетелдік инвестициялар (ТШИ).
11-диаграмма: Салалар бойынша QIC портфельдік инвестициялары.
12-диаграмма: Елдер бойынша QIC портфельдік инвестициялары
13-диаграмма: QIC таза кірісі.
14-диаграмма: QIC активтері.
15-диаграмма: QIC міндеттемелері.
16-диаграмма: QIC капиталы.

№5 қосымша Кестелер тізімі

1-кесте: Соңғы 5 жылдағы тартылған капитал көлемі бойынша ең ірі 10 басқарушы компания (2020-2025)
2-кесте: ОА аймағының құрылымдық сын-қатерлері және оларды шешу жолдары
3-кесте: Елдер бөлінісінде негізгі инвесторлар (2024)
5-кесте: QIC жеке капитал қорлары
8-кесте: QIC қызметін аналогтық компаниялармен салыстырмалы талдау
9-кесте: SWOT талдау
7-кесте: QIC стратегиялық бағыттары, мақсаттары мен міндеттері
8-кесте: QIC-тің венчурлік қаржыландыру нарығына қатысуының негізгі нұсқалары
9-кесте:QIC-тің стресстік активтер нарығына қатысуының негізгі нұсқалары.
10-кесте: Қызметтің негізгі көрсеткіштері және көрсеткіштерді есептеу әдістемесі.